

2. Др. МОЉЕВИЋ СТЕВАН
саслушаван 17 јуна 1946 године

17 јун

Почетак у 7,30 часова

Претседник, пуковник Михаило Ђорђевић: Наставља се претрес по кривици оптуженога Драгољуба-Драже Михаиловића и осталих. Друже заставниче, уведите оптуженог Михаиловића и оптуженог др. Стевана Мољевића. (Затим су уведени у судску дворану оптужени Михаиловић и Мољевић).

Ви, Михаиловићу, седите тамо, а ви, Мољевићу, дођите овде. (оптужени заузимају одређена им места.)

Јесте ли, оптужени Мољевићу, разумели оптужницу?

Оптужени Стеван Мољевић: Јесам.

Претседник: Осећате ли се кривим?

Оптужени: Не.

Тужилац ГЈа молим да оптужени Михаиловић буде изведен из дворане док се испитује оптужени Мољевић.

Претседник: Разлог?

Тужилац: Пошто је оптужени Михаиловић у своме исказу код истражне власти дао извесне податке о кривичној одговорности оптуженог Мољевића, то, да не би дошло до тога да Михаиловић мења свој исказ према исказима Мољевића, молим да оптужени Михаиловић буде изведен из дворане за време испитивања оптуженог Мољевића.

Бранилац оптуженог Мољевића Рајко Атанацковић: Сматрам да није потребно удаљити оптуженог Михаиловића, јер по судском поступку кад је један окривљени испитан, дозвољено је да остане и даље у судници.

Тужилац: У вези са противљењем одбране, напомињем да оптужени Михаиловић није испитан о кривици оптуженог Мољевића. То је господину ораниоцу познато, и то је остало да се обави у току испитивања саокривљеника. Због тога ја понављам свој предлог: да се оптужени Михаиловић удаљи из дворане, јер овде није уобичајени случај да је један оптужени испитан и да остаје у дворани док се испитују остали оптужени, него је оптужени Михаиловић овде и у улози сведока, који има да сведочи о кривичним делима Мољевића, а није испитан унапред.

Претседник: Суд је донео решење: Да се, за време испитивања оптуженог Мољевића, оптужени Михаиловић удаљи из заседања, и

да се уведе у заседање по свршеном испитивању оптуженог Мољевића. Ово са разлога што је и по поступку судском могућно да се за време испитивања једног суоптуженика други удаљи из заседања, ако такав поступак служи што бољем изналажењу материјалне истине. Друзе заставниче, наредите да се изведе оптужени Михаиловић. Оптужени Михаиловићу, идите! (затим је оптужени Михаиловић изведен из дворане.)

Кад сте, оптужени Мољевићу, први пут дошли у контакт са организацијом ДМ?

Оптужени Ст. Мољевић: То је тешко прецизно рећи када сам први пут дошао у контакт. Ја ћу бити слободан, господине претседниче, да кажем: да је то било у три етапе.

Претседник: Одговорите на питање. Будите конкретни. Одредите време.

Оптужени: Ево овако. Ја сам изабран у Централни национални комитет у августу 1941 године, не знајући за то.

Претседник: Добро.

Оптужени: То је прва фаза, ако хоћете, први контакт. Други је контакт када сам упутио господину Драгиши Васићу један свој елаборат о уређењу друштва и државе, како ја замишља²⁶⁷. И трећи пут био је када сам се састао са Драгишом Васићем. Четврти пут када сам се састао са генералом Михаиловићем, и то је мој улазак у организацију.

Претседник: Када сте се састали са Драгишом Васићем и где?

Оптужени: Са Драгишом Васићем састао сам се у Горњој Добрињи, то је пожешка Добриња, половином априла 1942 године.

Претседник: А када са оптуженим Михаиловићем?

Оптужени: Са оптуженим Михаиловићем 21 до 26 маја 1942 године.

Претседник: Где?

Оптужени: На планини Златару.

Претседник: Је ли вас оптужени Михаиловић позвао или сте ви тражили састанак са Михаиловићем?

Оптужени: Не. Ја сам тражио.

Претседник: Ради чега?

Оптужени: Ради тога што сам у разговору са Драгишом Васићем запазио да је између њега и генерала Михаиловића поводом мога елабората вођена нека преписка и видео сам да је било објашњавања. Ја нисам хтео да се упуштам у то каква су то објашњења, али сам хтео да ствар изведем на чистац, да се споразумем са генералом Михаиловићем и, ако он прима моје погледе на преуређење државе и друштва, онда ћу ступити у организацију, а ако не прима ја ћу се повући, и нећу ступити.

Претседник: Добро. Када сте се састали са оптуженим Михаиловићем, јесте ли му изложили своје погледе на уређење друштва и државе?

Оптужени: Када смо се састали, мислим 23 до 26 маја, претресали смо то питање три дана. Он је по ноћи ваљда размишљао, а сутра дан по подне имали смо разговоре. Углавном споразумели смо се.

Он је моје погледе прихватио онако исто као што их је раније прихватио и Драгиша Васић.

Претседник: Дакле, Михаиловић је у потпуности прихватио ваше политичко гледање на уређење државе и друштва?

Оптужени: Јесте.

Претседник: После састанка са Михаиловићем каква вам је улога додељена у покрету?

Оптужени: Није ми била додељена никаква улога.

Претседник: Шта сте конкретно радили?

Оптужени: Ја ћу вам објаснити. Михаиловић ме је тада позвао да идем у Црну Гору. Ја сам му рекао да сам дао реч Васићу да ћу се одмах вратити и да се морам вратити. И вратио сам се. Онда је Васић именован шефом пропаганде и био сам онда уз њега. Све До 25-26 октобра 1942 године. Онда је дошао позив генерала Михаиловића да кренем за Црну Гору. Кроз то време Васић је написао, може бити, нека два летка, у којима су нападани неки генерали у влади Милана Недића. Ја сам написао исто тако један летак о томе како и зашто да генерали узимају учешћа у једној влади под окупатором.

Претседник: Приликом вашег бављења у Липову, као члан Централног националног комитета, јесте ли се упознали са радом читаве организације ДМ?

Оптужени: Нисам. Кад сам дошао у Липово ја сам два сата по доласку пао тешко болестан. Добио сам један срчани напад и у путу сам библио-сломио прст десне руке, те вечери ми се срчани напад опет поновио и пребачен сам према Доњем Липову у једну сеоску кућу у којој сам боловао. Кад сам дошао натраг лева страна била ми је одузета тако да нисам могао сам ни да се облачим нити да спремам себи храну. Кад сам се појавио пред Драгишом Васићем рекао ми је: „Шта ће ми Дража казати кад види да му доводим инвалиде?" Ја сам му одговорио да ја нисам крив што сам инвалид. Доцније сам се опоравио, приговорио ми је Драгиша Васић да сам ту као неки статиста, и казао ми је: „Вама нико неће правити чапраз-диван", ја сам му одговорио да и ја нисам дошао ни коме да правим чапраз-диван. Био сам у једној згради, таваници, било нас је око 25, и ја сам и даље лечио сломљени прст и у том времену одлазио сам на ручак и вечеру у штаб. Видећи да немам никаквог нарочитог посла, ја сам се кроз то време занимао за статистику коју сам био добио и која је била обрађена на једној научној основи. Ја сам хтео да је проконтролишем, али нисам могао доћи до формуле каматњак на каматњак ни до логаритамских таблица, да бих могао обрачунавати, па сам давао другима да ми обрачунавају. То је био тежак посао...

Претседник: Нисте ваљда ви у Липову радили само логаритме и израчунавање каматњака и једначине?

Оптужени: Сад ћу да кажем.

Претседник: Реците нам шта сте ви радили у вези послова организације ДМ?

Оптужени: Кад сам дошао ишао сам по позиву генерала Михаиловића и Драгише Васића у њихову собу 4 до 5 пута по позиву, а толико исто пута без позива. Расправљана су питања о уређењу једнога листа, били су дошли неки Црногорци, и ту сам помогао став и гледиште Драгише Васића. Касније сам радио један мемоар о глади која прети избеглицама у Србији и Црној Гори и тражио сам од Михаиловића и Васића да по томе поступи и да тај мемоар пошаље у Лондон Слободану Јовановићу што је и учинио. Трећи случај био је да нас је позвао Михаиловић поводом неке депеше, у којој је било питање делимично војничке природе, а делимично политичке природе. Кад нам је ту ствар изнео ја сам из његових речи разумео да је он већ дао и одговор на ту депешу па је Драгиша Васић на то реаговао и казао: „Господине команданте, што сте нас онда звали кад сте већ дали одговор на ту депешу?“ Он је рекао: „Ја сам вас позвао да чујем ваше мишљење о политичком делу овога питања, а сада, што се тиче војничких ствари, ја не дам да ми се ико уплиће у ствари између мене и мојих команданата, јер је у војничким стварима командовање, а у политичким дискутовање“. Можда сам ишао још који пут по позиву, али ја се не сећам.

Претседник: Јесте ли у току свога бављења у Липову 1942 године и у првој половини 1943 године док сте били у Врховној команди, стално били обавештени о догађајима на терену на тај начин што су вам уручиване радиографске депеше, извештаји команданата, разни реферати итд.?

Оптужени: Не. Ја ћу то да објасним. Тада је ту био Драгиша Васић. Тада је дошао и др. Младен Жујовић. И Васић по жељи Михаиловића или по његовом наређењу, како ли не знам, био је одмах смештен у једну собу са Михаиловићем, тако да је Драгиша Васић могао преузети сав рад.

Претседник: Јесте ли имали заједничке састанке Дража Михаиловић, Васић, Жујовић и ви?

Оптужени: Било је и заједничких састанака.

Претседник: Е, молим вас, јесу ли ти састанци били чести или не?

Оптужени: Ретки, свега неколико пута.

Претседник: Јесте ли ви, Жујовић и Васић, редовно примали од радиостаница преко Драже Михаиловића депеше, које су долазиле из иностранства од емигрантске владе и јесте ли по тим депешама дискутовали?

Оптужени: Ја лично примио сам свега једну депешу. Михаиловић је примао, не знам да ли депеше или писма, и он је мени углавном саопштавао. А ову једну депешу, што сам примио, никоме нисам показао и о њој нисам ни с ким дискутовао. То је била депеша, којом је Слободан Јовановић мени одговорио.

Претседник: *ОнШужени Слободан Јовановић! Ви сШе адвокат били раније?*

Оптужени: *Јесам.*

Претседник: Сад знате, да се на претресу употребљава одређена терминологија. Слободан Јовановић, видите из оптужнице, оптужен је заједно са вама, Дражом Михаиловићем и осталима и према томе он је оптужени Слободан Јовановић.

Оптужени: Господине претседниче, у ово питање, док сам био у адвокатској пракси кроз 24 Године, није се залазило.

Оптужени Слободан Јовановић одговорио је депешом на мој меморандум и мени је та депеша послата. Остале депеше ја нисам имао у рукама.

Претседник: Јесу ли депеше из унутрашњости од појединих команданата откуцаване у три примерка и вама уручиван један, један Жујовићу, један Васићу и јесте ли ви, пошто сте се упознали са тим материјалом, одлазили на заједнички састанак са Дражом Михаиловићем, где се по тим депешама доносила одлука и слао одговор?

Оптужени Мољевић: Не, господине претседниче. Ја допуштам могућност да је Михаиловић издао наређење може бити да се те депеше пишу у три примерка, али то није било тако извођено, а није било ни потребно да се изводи. Ја ћу да наведем разлоге зашто није било потребно: прво, што је Драгиша Васић, кад је био у соби и радио за истим столом са Михаиловићем - то је био мали столић - имао увид у сав ток ствари; друго, што је Жујовић свако јутро ишао на доручак у штаб Врховне команде и тамо остајао преко целог дана а долазио увече на спавање у зграду где сам и ја био. Ја нисам долазио на доручак у штаб, него сам био у згради у којој сам и спавао, и ја сам на казану добијао доручак. Уосталом, ја стање у Србији нисам познавао. Осим тога, нисам био војник. Они, Михаиловић и Жујовић, били су војници и интересовали су се као познаваоци тих питања, а Васићу је са терена то познато. Ја нисам знао никога и мене то питање уопште није интересовало.

Претседник: Јесте ли ви били упознати са везама које се одржавају са иностранством, са избегличком владом, са разним каналима за Каиро итд.?

Оптужени: Може бити да је по које писмо - два три писма или која депеша - да је дошла и да је нама уручено...

Претседник: Да ли вам је или не саопштавано о таквим везама? Практично јесте ли знали?

Оптужени: За неке везе сам знао. Да веза постоји, то сам знао.

Претседник: Јесте ли знали о линији четничке пропаганде?

Оптужени: (после мале паузе) Овако бих рекао: директиве за пропаганду издао је Васић у пет делова. Те директиве никад нисам видео ни прочитао.

Претседник: А јесте ли знали ту линију? Јесте ли знали о везама и сарадњи са југословенском избегличком владом?

Оптужени: Знао сам да постоји сарадња и везе. То сам знао.

Претседник: На који се начин одржавала та веза?

Оптужени: То је имао у својим рукама Михаиловић.

Претседник: Јесте ли знали о везама покрета ДМ са окупатором?

Оптужени: Не, већ само од појединих команданата.

Претседник: Добро, на пример за које сте команданте знали?

Оптужени: Знао сам за контакт Павла Ђуришића са Италијанима.

Претседник: Од када сте знали?

Оптужени: Ја сам то знао одмах по доласку у Липово.

Претседник: Нисте ли можда раније знали?

Оптужени: Не, али у путу сам то осетио. Ја сам из Србије до Липова путовао 16 дана. Девет дана путовао сам само ноћу, кријући се најпре од Немаца а после од Италијана.

Тужилац: Кад нисте умели да седнете у аутомобил као Захарије Остојић.

Оптужени: Кад сам дошао на територију Павла Ђуришића, нисам више требао да се кријем по ноћи - путовало се по дану.

Претседник: Јесте ли пролазили кроз Плевље, Пријепоље, Беране?

Оптужени: Ми смо ишли заобилазним путем на Чајниче и Фочу, једним врло дугим и тешким путем.

Претседник: Јесте ли прошли кроз Чајниче?

Оптужени: Ноћу смо прошли. Бојали смо се Италијана, јер су они тамо били.

Претседник: Са чијим сте камионом путовали 1941 октобра месеца кроз Санцак?

Оптужени: Путовао сам, господине претседниче, пешице, и не кроз Санцак него сам обишао Санцак. Зато сам и сломио прст, добио напад срчани и одузета ми је била лева рука.

Претседник: Јесте ли били у једном камиону 1941 године у Санцаку који су напали партизани и том приликом били рањени?

Оптужени: Није тако, него је то било у октобру 1941 године. Путовао сам у камиону фирме „Омбла“.

Претседник: Чија је то била фирма?

Оптужени: Неких Јевреја који су радили дрветом.

Претседник: У чијим рукама су били ти камиони?

Оптужени: У рукама шофера те фирме.

Претседник: Је ли тада био окупатор у Санцаку?

Оптужени: Био је, али делом територије којим смо ми пролазили није био.

Претседник: Којим сте делом територије ви пролазили?

Оптужени: Ми смо ишли преко Шавника на Левер Тару. Између Шавника и Жабљака ту на томе делу сломио сам прст.

Претседник: Куда сте прошли камионом од Шавника до Левер Таре?

Оптужени: Цестом, обичном цестом.

Претседник: А од Левер Таре куда даље?

Оптужени: Ја сам тада већ био рањен и ишао сам за Плевље.

Претседник: Због чега сте били у Плевљу?

Оптужени: Одвезли су ме да ме оперишу.

Претседник: Где сте били рањени, у који део тела?

Оптужени: У главу.

Претседник: Јесте ли оперисани?

Оптужени: Јесам.

Претседник: Јесте ли лежали у болници?

Оптужени: Нисам.

Претседник: Него?

Оптужени: У једној приватној муслиманској кући која је била изнајмљена.

Претседник: Ко вас је оперисао и лечио?

Оптужени: Мене су лечила два лекара, др. Светозар Милатовић и то он кроз читаво време и др. Алексић из Дробњака, а њему не знам како је име.

Претседник: Јесу ли тада кад сте били на лечењу у Плевљима италијанске трупе држале гарнизон у Плевљу?

Оптужени: Јесу.

Претседник: До ког времена сте остали у Плевљима?

Оптужени: До 13 јануара.

Претседник: До ког момента рачунате отприлике да сте били реконвалесцент?

Оптужени: По прилици до конца марта.

Претседник: Откако сте постали реконвалесцент па до ког времена вам је рана зарасла?

Оптужени: Ја сам имао три ране и углавном сам могао већ да идем. Био сам способан за пут тек почетком јануара.

Претседник: Добро, били сте способни за пут, у реду. Јесте ли кроз то време док сте лежали у Плевљима одржавали везе са околним четничким командантима?

Оптужени: Нисам.

Претседник: Јесу ли знали четници да сте ви ту?

Оптужени: Не знам да ли је ко знао, али су ми долазили Плевљаци грађани, Црногорци а долазили су и муслимани.

Претседник: Откуда сте ви знали те људе?

Оптужени: Ови Црногорци су чули за мене.

Претседник: Кад?

Оптужени: Причало се у Плевљима да сам ја ту и тако су ваљда дошли.

Претседник: Због чега сте ви побегли из Бањалуке?

Оптужени: Ја сам, господине претседниче, био уредник (листа) „Отаџбина“.

Претседник: Од кога сте побегли?

Оптужени: Од усташа и од Немаца?

Претседник: А од кога сте побегли из Црне Горе?

Оптужени: Из Никшића сам два пута бежао од Гестапоа.

Претседник: А јесте ли бежали од Италијана?

Оптужени Мољевић: Бегао сам и од Италијана.

Претседник: А како објашњавате ту чињеницу да сте били у Плевљима кад је ту био гарнизон Италијана, који су знали да ту лежи др. Мољевић?

Оптужени Мољевић: Ја сам био тежак болесник. Свакако ми је живот био у питању јер је комад зрна био пробио лобању и дошао

до саме опне мозга. И ако се не изврши операција настало би гнојење, ја сам свршио са животом. Рачунао сам мене Италијани нису ни гонили из Бања Луке, и док Немци сазнају за мене дотле ћу се опоравити. И 13 јануара кад сам осетио опасност ја сам побегао. **Тужилац Минић:** Значи да су Италијани знали за њега да је у Плевљима?

Претседник: Пита вас тужилац да ли су Италијани знали да се ви налазите у Плевљима?

Оптужени Мољевић: Ја мислим да су знали.

Претседник: Где сте били у току напада партизанских јединица на Плевље 1 децембра 1941 године?

Оптужени Мољевић: Налазио сам се у Плевљима у својој соби, где сам боловао, у кући неког муслимана Дрнде.

Тужилац: Да ли је било четника у Плевљима за време напада?

Оптужени Мољевић: Не знам, ја сам у то време био још болесник и нисам излазио из собе.

Претседник: А јесу ли долазили људи и који?

Оптужени Мољевић: Јесу, ја ћу рећи који. Дошао је Војислав-Војо Ненадић, о коме сам чуо врло неповољне ствари, да је врло близу Италијанима и да је био сведок у солунском процесу и да није много исправан човек. Политички није чист. Онда ми је долазио Радосав Ивановић, који је по мом одласку из Плеваља стрељан. Он ми је чинио услуге, добавио постељину и доносио млеко. Онда је долазио Нићифор Лисичић; онда је долазио неки Вујаклија, Црногорац.

Претседник: Кад су сви ти људи долазили код вас, јесте ли разговарали што са њима и они са вама?

Оптужени Мољевић: Јесу и они са мном.

Претседник: О чему?

Оптужени Мољевић: Говорили мало о мојој болести, говорили смо и о мојој концепцији и замисли.

Претседник: А о догађајима који су се развијали око вас?

Оптужени Мољевић: Верујете да нисам много водио рачуна о томе, јер догађаји дођу и прођу, то су за мене пролазни и ситни догађаји.

Претседник: Зар вас није интересовало шта се догађа у вашој отаџбини, коју је прегазио, у коју је разбојнички упао фашистички окупатор Немци и Италијани?

Оптужени Мољевић: Ја сам видео да је била прегажена и под разним окупатором различито је било.

Претседник: А зар вас није интересовало шта се дешава у вашој отаџбини?

Оптужени Мољевић: Долази Барух из мога краја, из Бања Луке и причао ми је како је тамо а и сам сам видео шта чине у Плевљима.

Претседник: Јесте ли видели у Плевљима четнике?

Оптужени Мољевић: Нисам.

Претседник: А јесу ли вам причали да има четника у Плевљима?

Оптужени Мољевић: Не сећам се.

Мољевић: Ја ћу да се присетим нечега другог, ја ћу да се присетим да је долазио муфтија Шећеркадић и да сам разговарао: каква је ово неслога и шта се то ради.

Претседник: Са ким неслога?

Мољевић: Са муфтијом Шећеркадићем.

Претседник: О каквим вам је неслогама причао?

Мољевић: О сукобу између православних и муслимана, а онда између усташа и четника.

Претседник: Значи да вам је причао о четницима, значи да сте ви 1941 знали о четницима. Да ли вам је Шећеркадић причао да су се том приликом у Плевљима налазили и четници?

Мољевић: Није ми причао али сам чуо другу ствар.

Претседник: Сад реците за ову ствар, а ову другу казаћете касније.

Мољевић: Друго ми није причао, да су четници у Плевљима.

Претседник: Сећате ли се јесу ли били четници у Плевљима приликом напада партизана првих дана месеца децембра 1941 године?

Мољевић: Не знам.

Претседник: Врло интересно.

Мољевић: Ја сам био болестан.

Претседник: Да ли не знате или се не сећате?

Мољевић: Не знам.

Претседник: Мало час сте казали да се не сећате. Присетите се добро. Суд инсистира на томе да се присетите.

Мољевић: Да ли су били четници у Плевљима.

Претседник: Новембра, првог децембра, уочи напада партизана на Плевље или у току напада. Првих дана напада?

Мољевић: Не знам.

Претседник: Интересно је да се сећате детаља, а овакве чињенице не можете да се сетите. Хтели смо да видимо каква је ваша меморија, у погледу сећања.

Мољевић: Ја не знам, не да се не сећам.

Претседник: Шта знате даље о сарадњи окупатора са организацијом ДМ? Поменули сте Павла Ђуришића.

Мољевић: За њега ми није нико ништа казао, али сам осетио да мора бити некаквог контакта.

Претседник: Шта знате о сарадњи других команданата, организације ДМ са окупатором?

Мољевић: Ја сам касније чуо да је имао Илија Трифуновић-Бирчанин у Далмацији.

Претседник: Кад сте сазнали за ту вест?

Мољевић: Ја мислим у фебруару 1943 године.

Претседник: Можда сте лично о томе чули кад су долазили делегати из Сплита? Знате ли ви за Радована Иванишевића?

Мољевић: Лично сам чуо.

Претседник: Можете ли се сетити да је Иванишевић долазио у Липово децембра месеца 1942 године?

Оптужени: Може бити.

Претседник: Оцените по Божићу. Да ли је било пре Божића или после Божића?

Оптужени: Прошло је много времена и догађаја...

Претседник: Знам, али ипак извесни догађаји тако се урежу, као да су исклесани у камену, и остају у сећању.

Оптужени: Не могу да се сетим да ли је било у децембру или касније.

Претседник: Да ли је још ко долазио тада када је био Иванишевић и када сте од њега чули да Бирчанин сарађује са окупатором и да седи у Сплиту. Да ли је још ко долазио са те стране, из Далмације, Лике, Херцеговине?

Оптужени: Ја мислим да је долазио Радмило Грђић.

Претседник: Грђић. А шта је причао Грђић?

Оптужени: Грђић је врло много причао...

Претседник: Је ли причао о сарадњи са окупатором?

Оптужени: Дража Михаиловић, кад је Грђић отишао, рекао је ово: „Овај ми човек личи на Италијана који симпатише са Србима.”

Претседник: А да ли је долазио тада Петар Баховић?

Оптужени: Јесте, али не знам у које време.

Претседник: А да ли вам је било познато да је Баховић тада сарађивао са окупатором?

Оптужени: Није ми било познато за Баховића, али ми је било познато за Добросаву Јевђевића.

Претседник: А да ли вам је било познато за сарадњу по па Саве Божића са усташама?

Оптужени: Било ми је познато за примирје које је направио Саво Божић са хрватским властима.

Претседник: Да ли са усташама или домобранима?

Оптужени: То су биле хрватске власти, који су били ја не знам.

Претседник: Да ли вам је било познато да су у такозваној независној држави Хрватској постојале домобранске јединице као регуларна војска и да су постојали усташе као нешто изванредно.

Оптужени: Јесте.

Претседник: А да ли је прота Божић закључио споразум о примирју са усташама или са домобранима?

Оптужени: Он је закључио примирје са неким пуковником Богданом Мајетићем кога сам познавао у Бањој Луци, који је био пуковник југословенске војске, а да ли је био усташа или домобран, то не знам.

Претседник: Кад сте чули за склапање споразума између Мајетића и четничког команданта Божића?

Оптужени: Ја се не сећам, да ли у 1942 или 1943 године.

Претседник: Само још нешто. Је ли овај продужио своју сарадњу са окупатором?

Оптужени: Ја сам схватио да је то примирје и да је примирје и остало.

Претседник: А не значи ли то „примирје” сарадњу?

Оптужени: Не мора да значи, господине претседниче.

Претседник: Јесте ли ви чули за неког Рада Радића?

Оптужени: Јесам. Ту је.

Претседник: Јесте ли чули за Уроша Дреновића?

Оптужени: Јесам.

Претседник: За Лазара Тешановића?²⁶⁸

Оптужени: Јесам. Чуо сам.

Претседник: А да ли сте чули да су сарађивали са окупатором?

Оптужени: Ја сам чуо врло касно. За Рада Радића и његово примирје чуо сам 1945 године, тек кад сам се састао са њим у планини...

Претседник: А кад сте се састали?

Оптужени: 1945 у априлу.

Претседник: Јесте ли чули за сарадњу четничког команданта по па Момчила Ђујића са окупатором?

Оптужени: За везу са окупатором чуо сам.

Претседник: Јесте ли чули за четничког команданта Предрага Раковића у Србији и његову сарадњу са окупатором, Немцима?

Оптужени: Чуо сам.

Претседник: Кад сте чули за Раковића?

Оптужени: За Раковића сам чуо још 1942 године.

Тужилац: Кад сте били са Васићем?

Оптужени: Кад сам био са Васићем, причао ми је Васић и рекао ми да је тај у Недићевој стражи, или како се звала не знам, али да сарађује са Михаиловићем и да је прикривен, камуфлиран као недићевац.

Претседник: А јесте ли чули да је Раковић истовремено био и командант места у Чачку, у коме су се налазили Немци?

Оптужени: Јесте, али сам чуо да је био побегао из Чачка у шуму када је откривена његова веза са Дражом Михаиловићем, а чуо сам да је и немачки капетан Фрике, који га је помагао, осуђен на три месеца и послат на северни фронт.

Претседник: Да ли сте чули још за кога Дражиног команданта да сарађује са окупатором?

Оптужени: Чуо сам за контакт и за примирје које је са Немцима правио пуковник Јеша Симић. Кад сам то чуо онда сам дошао генералу Михаиловићу и питао га: „Шта је ово?," и онда протестовао, а Дража ми је одговорио са неким болом: „Како можете и помислити када знате добро, Господине Мољевићу, да између њих и нас лежи милион наших гробова и..."

Претседник: Мене не интересује шта је рекао Дража, него треба да одговорите на питање да ли сте ви 1944 године знали за састанак Драже Михаиловића са Немцима, са Штеркером?

Тужилац: Био је у дворишту...

Оптужени: Ја сам тај састанак видео, господине претседниче.

Претседник: Који састанак?

Оптужени: Састанак Драже Михаиловића, Штеркера и пуковника Мак Дауела. ""

Претседник: У реду. Да ли сте знали за састанак Драже Михаиловића са Недићем 1944 године?

Оптужени: Нисам.

Претседник: Нисте чули?

Оптужени: Чуо сам у току судског поступка.

Претседник: Слабо сте онда били информисани. Да ли сте онда чули о сарадњи недићеваца, љотићеваца, четника, белогардиста руских, Немаца у борбама против Друге и Пете дивизије Народно-ослободилачке војске с пролећа 1944 године? Да ли знате после конгреса у селу Ба, да су се развиле извесне ратне операције на терену око Ужица и према Ужицама?

Оптужени: Јесте, знао сам да постоји на том терену борба...

Претседник: Јесте ли чули да су јединице Народноослободилачке војске прошле поред Ужица и продиру ка Ваљеву?

Оптужени: Детаљно нисам чуо.

Претседник: Да ли сте чули да су тада, после конгреса у селу Ба, с пролећа 1944 године, против Народноослободилачке војске учествовали заједно Немци, љотићевци, недићевци, Српска државна стража, белогардисти и четници?

Оптужени: Не.

Претседник: Нисте чули? Да ли сте знали да у тим операцијама учествују четнички команданти са својим трупима?

Оптужени: Знао сам.

Претседник: Па, зар нисте чули да је, сем четника, још неко учествовао тада?

Оптужени: Не.

Претседник: У реду. 1945 године, приликом вашег повлачења кроз Босну, да ли сте тада чули о сарадњи четника и окупаторских јединица?

Оптужени: Нисам чуо о сарадњи...

Претседник: А јесте ли ви, можда...?

Оптужени: ... Али сам дознао за контакт једног команданта са Немцима. То ми је рекао инжењер Владимир Предавец. Ја сам тада генералу Михаиловићу поставио питање и он ми је одговорио да ће ствар исправити.

Претседник: Да ли вам је познато да су долазили Милан Аћимовић и Немци код Михаиловића?

Оптужени: Не.

Претседник: Да ли вам је познато да су се заједно четничке јединице и Немци повлачили кроз Санцак?

Оптужени: Знам да су се повлачили и једни и други али не знам да ли су се заједно повлачили.

Претседник: Да ли вам је познато да су се повлачили истим путем?

Оптужени: Не знам, нисам се интересовао.

Претседник: Је ли вам позната сарадња четника и усташа у 1945 години?

Оптужени: Није.

Претседник: Је ли вам познато да су се љотићевци у 1945 години ставили под команду Драже Михаиловића?²⁶⁹

Оптужени: Није.

Претседник: Добро, да резимирамо. Вама је познато у 1941 години у 1942 у 1943, у 1944 и у 1945 години да су команданти организације Драже Михаиловића сарађивали са окупатором?

Оптужени: Јесте, имали су контакта.

Претседник: Како је ваше учешће у одлучивању по овим везама, по одржавању ових веза?

Оптужени: Ја бих почео, господине претседниче, оним редом како смо говорили; у погледу контакта Павла Ђуришића.

Претседник: Не појединачно, сада можемо да говоримо уопште. Ми смо пречистили чињеницу да вам је познато да су четнички команданти широм читаве Југославије, где их је било у Србији, Санцаку, Црној Гори, Босни, источној, централној и западној, Лици, Далмацији итд., сарађивали са окупатором?

Оптужени: Спорадично.

Претседник: Молим, у реду, спорадично. Ви сте рекли да вам је та веза била позната кроз читав период.

Оптужени: Што се тиче појединих команданата у појединим моментима.

Одбрана: А не широм земље?

Претседник: Не широм земље! У Србији, Босни, Кордуну; наша земља не простире се до половине Африке. Рекао је за Србију Раковић и Јеша Симић; за Босну Божић и Дреновић; за Далмацију Јевђевић и Бирчанин; рекао је за Лику поп Ђујић; рекао је за Санцак и Црну Гору.

Одбрана: За неке је касније сазнао.

Претседник: Ми смо питали код сваке везе. То је ушло. Шта сте ви урадили да се веза са окупатором прекине?

Оптужени: У погледу контакта Павла Ђуришића са окупатором нисам ништа урадио из два разлога; прво што сам ствар схватио овако...

Претседник: Сада није важно како сте схватили.

Оптужени: Молим вас врло је важно.

Претседник: Хајде да видимо то.

Оптужени: Политика Енглеске је да не води само војнички него и политички рат. Италија је ушла у рат заморена. Н>у је заморила афера и рат у Абисинији, у Шпанији, рат са Грчком и она је ушла у рат само зато што је веровала да је тај рат „блицкриг“, као што је рекао Хитлер. Ушла је у рат да уграби плен.

Тужилац: А да ли је Италија у Југославији била окупатор?

Оптужени: Јесте.

Претседник: Одговорите на питање тужиоца.

Тужилац: То је питање конкретно, остале су фразе.

Оптужени: Јесте. Кад је видела да то није „блицкриг“ него авантура, онда је Италија све учинила да се из спреге са Немцима извуче и ми видимо да Италија повлачи своје дивизије са северног фронта, ми видимо да дели окупациону зону.

Тужилац: Ја бих предложио да оптужени не даје овакве одговоре. То су размишљања, друже претседниче.

Претседник: Молим вас лепо, друже тужиоче. Одакле је то са севера Италија повлачила своје дивизије.

Оптужени: Са руског фронта.

Претседник: А где их је довлачила?

Оптужени: Себи. Она се повлачила, она је ретерирала, она се спрема.

Претседник: А да ли су те дивизије случајно, не инсистирам, да ли вам није случајно познато да су могуће те италијанске дивизије биле са Источног фронта повучене или смештене у Југославији?

Оптужени: Не знам то, није ми познато.

Претседник: А да ли вам је било познато да су италијанске дивизије биле у Југославији?

Оптужени: Дабоме.

Претседник: А да ли те италијанске дивизије воде борбу против некога у Југославији.

Оптужени: Оне су се бориле

Претседник: Против кога?

Оптужени: Бориле су се против партизана, бориле су се и против четника испочетка.

Претседник: А где?

Оптужени: Италија је дошла с једном политиком...

Претседник: Где су се бориле талијанске дивизије против четника, где су се са четницима бориле?

Оптужени: У Црној Гори док није покрет био подијељен на четнике и партизане.

Претседник: Ви кажете да кроз читаво време Павле Ђуришић сарађује.

Оптужени: После доласка Павла Ђуришића...

Претседник: Што вам је познато о учешћу четничких јединица у Четвртој офанзиви?

Оптужени: Ја то не знам која је Четврта офанзива.

Претседник: Ја ћу вас онда потсетити. Четврта офанзива како тужилац каже, а како је ноторно и у народу, почела је 15 јануара 1943 године, и завршила се вашим бегством преко Лима из Липова, вашим, Драже Михаиловића итд.

Оптужени: Ја сам са Пештера побегао.

Претседник: Ви сте мало раније побегли и то је тај период.

Оптужени: Тај период мени је познат у толико да су партизани нападали и да су се четници бранили и повлачили.

Претседник: Вама је Четврта офанзива позната као таква да су партизани нападали, а четници се бранили?

Оптужени: Молим бранили се и повлачили.

Претседник: Где се одиграла војничка крупна битка где су партизани нападали четнике у том периоду?

Оптужени: Не знам.

Претседник: Јесте ли можда чули за Прозор, Коњиц, Раму, Јабланицу, Неретву, Ћурево, Главатичево?

Оптужени: Не, мене војничке ствари нијесу интересирале.

Претседник: Интересантно да вас нису интересирале, а јесу ли вас те војничке ствари интересирале, кад се из те битке Дража Михаиловић повратио, је ли вам познато да је Дража Михаиловић ишао у Калиновик 1943 године?

Оптужени: То сам чуо.

Претседник: Чули сте, а јесте ли знали?

Оптужени: Нијесам знао.

Претседник: Јесте ли чули или знали кад се је Дража из Калиновика вратио?

Оптужени: Знам кад се вратио.

Претседник: А шта је причао кад се вратио?

Оптужени: Нијесмо о томе разговарали.

Претседник: Да ли ви нисте хтели да питате или њему није било до разговора?

Оптужени: Биле су двије ствари. Ми смо били ту кратко вријеме а онда се разишли; друго, имали смо друге ствари да рјешавамо, и треће што мене војничке ствари нијесу интересирале... нијесам војник.

Претседник: Јесте ли слушали радио вести?

Оптужени: Ја сам каткад слушао.

Претседник: Када?

Оптужени: Молим?

Претседник: Можете ли се сетити да ли сте у том периоду јануар - април 1943 године слушали радио вести?

Оптужени: Може бити да сам по који пут слушао.

Претседник: Које сте станице слушали?

Оптужени: Лондон.

Претседник: И још?

Оптужени: Слушао сам и Каиро.

Претседник: А да ли сте слушали Слободну Југославију?²⁷⁰

Оптужени: Ја мислим да нисам.

Претседник: Уопште?

Оптужени: Можда једанпут, двапут.

Тужилац: То је код њих било забрањено под смртном казном.

Претседник: Је ли било забрањено слушање Слободне Југославије?

Оптужени: Мени нико није забранио, али ја (радио) апарату нисам сам приступао. Но касније нијесам имао интереса, било је два до три мјесеца да нијесам видео радио.

Претседник: Видите морам да скренем пажњу на једну контрадицију која постоји и због које ће доћи до суочења између вас и оптуженог Михаиловића. Ви кажете да нисте били готово упознати о стварима које се догађају у штабу, међутим оптужени Михаиловић рекао је изричито, да сте ви, Васић и Жујовић били до у детаље упознати са свим и свачим шта се у штабу ради, шта се предузима, шта се намерава; да сте заједнички доносили одлуке о политичким питањима, о везама с иностранством, о вашим одговорима четничким командантима итд. итд.

До душе оптужени Михаиловић додаје да код војничких акција право одлучивања има Врховна команда, али да је однос између Централног комитета и њега био такав да ако би се Централни комитет енергично успротивио и запретио онда би Врховна команда о томе морала да води рачуна.

Оптужени: Ја бих овако рекао: ја сам дошао у покрет ДМ с одређеним линијама, те су линије биле политичке природе, конституционо политичке; у војничке ствари ја се нисам никад мешао, јер их не знам и не волим да се мешам у ствари које не знам.

Претседник: Добро, а јесу ли ваше политичке концепције биле основа покрета ДМ?

Оптужени: Ја сам у тај покрет унео све оно што се односи на тај политички сектор рада и ја примам на себе то. То је моје.

Претседник: А је ли тај сектор био оствариван кроз организацију ДМ?

Оптужени: Те концепције биле су примљене имале су постепено да се остваре. Ја сам их постепено и остварио.

Претседник: Јесте ли их остварили кроз организацију?

Оптужени: Јесам.

Претседник: Да ли у остварење тих концепција спада и покољ муслимана у Фочи, Чајничу и Горажду, покољ на Лиму, покољ Хрвата, невиног цивилног становништва код Омиша, код Прозора и покољ становништва у Србији?

Оптужени: Господине претседниче, у моје концепције спада равноправност...

Претседник: Немојте ви сада нама о равноправности. Ја вас питам како су те политичке концепције биле конкретизоване на терену, је ли клањем, покољом и убијањем невиног становништва?

Оптужени: Кад сам сазнао да има ствари које нису добре, дошао сам код Михаиловића и тражио да нико не може бити лишен живота без суда и суђења. Друго да у судове морају доћи по два човека из народа и један правник.

Претседник: Како да дођу два лаика. Дали је то вама разумљиво да ли правда може потпуно да буде задовољена ако дођу два лаика.

Оптужени: Молим вас г. претседниче ми смо у Босни имали искуства са народним судовима да су два лаика и три судије биле довољне.

Претседник: Јер је могла увек правда да се задовољи?

Оптужени: Молим вас г. претседниче могла је, због тога што се сматра да ће онај лаик из свог краја мислити на своју породицу и кућу и будућност да се не би десило оно што народ каже „данас мени, сутра теби“.

Претседник: Дакле ви сматрате судове са два лаика као комплетне?

Оптужени: Да, суд да се попуни са два лаика и једним правником.

Претседник: То вас више узгредно питам. Дакле, од свега ви сте предузели само то да неки пут протестујете код Михаиловића?

Оптужени: Молим вас, кад је дошло време, кад сам постао ако хоћете нека чињеница у покрету, ја сам изводио линије из основ-

них концепција и ја сам тражио да Михаиловић изда поруку муслиманима. *Та порука је била врло Шопла и говорила је да се престане са црном историјом и убијањем и с једне и друге стране и да створимо нову у којој ћемо посветити све бриге сиротињи.*

Претседник: То је ваљда изражено у резолуцији, тамо; ја вас, међутим, питам конкретно шта сте учинили против злочина, које су вршили људи организације ДМ? Шта сте учинили против клања, убијања, пљачке, силовања, сарадње са окупатором, пијанчења по градовима, против црних тројки, против летећих бригада, против слова „З”? Јесте ли били обавештени о свим овим злоделима и чудима која су се дешавала на терену?

Оптужени: Ја сам за ова многа чуда сазнао из оптужнице а за нека сам сазнао раније, али сам сваки пут

Претседник: Шта сте учинили против тога сем протеста?

Оптужени: Ја сам тражио од Михаиловића да изда опште наређење о уређењу судова, *и да не сме нико бити лишен живота без суда и суђења.* А ја никада нисам био на терену осим оно на ПештерЗПГУ~Ариљском срезу и тада сам био сам - код команданата никада.

Претседник: Дајем одмор од 15 минута.

Одмор је настао у 8,45.

Наставак претреса после одмора у 9,05 часова

Претседник: Наставља се претрес по кривици оптуженог Михаиловића и осталих. ~~Уведите оптуженог Мољевића.~~ (Уведен је оптужени Мољевић). ———

Оптужени Мољевићу, објасните нам детаљније начин рада у Врховној команди око упознавања са извештајима из иностранства и из унутрашњости од појединих команданата. Објасните нам како је текло ваше упознавање као члана националног комитета при Врховној команди ДМ, са депешама које су долазиле о догађајима од појединих команданата и организација ДМ, а такође и из иностранства.

Оптужени Мољевић: Депеше из иностранства саопштавао нам је Михаиловић, а једна је свега била уручена лично мени и никада је нисам вратио. У погледу депеша са терена, овако се ствар дешавала. Васић, који је био официр и прошао све ратове, и који се сматрао као заменик Драже Михаиловића, Чича га је тако звао, и др. Жујовић, као бивши официр и као резервни потпуковник, имали су да читају депеше. Васић је био у соби Драже Михаиловића, а Жујовић је свакога дана одлазио тамо. Мене та питања која су долазила са терена нису интересовала, јер нисам војник и не разумем се у војничке ствари. А нисам се интересовао ни за питања Србије, јер нисам познавао Србију, ни поједине команданте. Спорадично ми је, можда, саопштавао Васић или Жујовић оно што ме је интересовало, а можда ми је нешто рекао и Дража Михаиловић. Никада ми кроз то време ниједна депеша са терена није уручена,

нити је то било потребно. Ја сам радио на своме сектору. То је било у оној првој фази, када сам био прилично удаљен.

Претседник: Предочавам вам исказ који је дао оптужени Михаиловић: да су све депеше из иностранства биле откуцане у два примерка, и да су сваки примерак заједно читали оптужени Михаиловић, Васић, ви и Жујовић, а да су све депеше из унутрашњости биле откуцане у три примерка, тако да је по један примерак даван вама, Васићу и Жујовићу, да сте ви те депеше разматрали, да сте на тај начин знали све што се догађа на читавом терену и у читавој организацији; да сте се после тога заједно састајали, дискутовали о политичким питањима и извештајима и издавали заједнички даља наређења, тако да никакве тајне пред вама није било у организацији ДМ? Према томе, то је у супротности с оним што ви говорите. Фактички, ви сте били упознати и са војничким акцијама које се предузимају.

Оптужени: Верујем, господине претседниче, да Михаиловић није ништа крио пред нама тројицом. Да је хтео да крије онда не би довео Драгишу Васића у своју собу да ради за столом заједно са њим, а не би можда ни др. Жујовић остајао од јутра по читав дан. Али, ја нисам имао интереса за та питања. Мени се ниједан примерак никада није достављао. Ово може бити да је било наређено, само се није извршавало. Друго, ја нисам имао интереса за то и никада нисам то тражио.

Претседник: Ја вам предочавам, и према томе вероватно да ћемо вас суочити са оптуженим Михаиловићем, јер из овога се види да ви знате за све што се догађа широм земље, шта раде четничке организације, шта раде команданти, благовремено сте обавештени, учествујете у раду, одређујете линије, одговарате на депеше. Па ви сте један, како вас оптужница терети и како је дао исказ Михаиловић, од организатора, један од врхова. Молим вас, какав је однос између Централног националног комитета и Врховне команде?

Оптужени: Ја нисам био присутан када сам изабран за члана Централног националног комитета.

Претседник: У реду, али када сте дошли и приступили раду, какав је био однос?

Оптужени: Ја нисам био присутан, ни када је организован извршни одбор.

Претседник: У реду. Ја вас питам, какав је однос између Централног националног комитета и Врховне команде?

Оптужени: Сваки је имао своје поље рада.

Претседник: Јесу ли били равноправни?

Оптужени: Ја мислим да је било поделе рада.

Претседник: Јесу ли били паралелни?

Оптужени: Сваки је на свом подручју био, ако хоћете равноправан, а ја сам био потпуно слободан. Моје подручје рада никада није додиривао ни Михаиловић, ни Драгиша Васић, ни Жујовић.

Претседник: Јесте ли ту били потпуно самостални?

Оптужени: Ја сам ту био потпуно самосталан.

Претседник: Ко је обједињавао рад Централног националног комитета и Врховне команде, као две установе свака на своме пољу?

Оптужени: Михаиловић.

Претседник: Је ли било ту сарадње између вас и оптуженог Михаилаковића?

Оптужени: Сваки је радио на свом подручју, несагласности није било; било је поделе рада и кад има поделе рада било је и поделе одговорности. И као што видим данас да постоји неки неспоразум између мене и оптуженог Михаиловића, ја ћу бити слободан да вас умолим да скренем пажњу оптуженом Михаиловићу на извесне ствари.

Претседник: Ко је израдио директиве за организацију и рад четничких такозованих равногорских одбора?

Оптужени: То је израдио генерал Мирослав Трифуновић, а мене је оптужени Михаиловић замолио да то стилизујем, јер он није располагао добрим стилем, и ја сам онда тражио од Михаиловића да у тај елаборат, односно у те одредбе, уђу две ствари...

Претседник: Јесте ли ви тај пројекат прерадили?

Оптужени: Ја сам га стилизовао, оно што је било стављено на папир ја сам формулисао, дотерао у погледу стила.

Претседник: Мислите ли само књижевнички или сте дали дефинитивну формулацију?

Оптужени: Књижевнички, јер то је било упућено војничким путем, и тада сам ја тражио од Михаиловића две ствари: прво, да се равногорски одбори бирају слободно...

Претседник: *То није важно.* Молим вас кажите нам јесте ли ви израдили директиве за организацију и рад такозованих равногорских одбора?

Оптужени: Ја сам их стилизовао.

Претседник: Добро, а је ли вам познато да су равногорски одбори сарађивали са окупатором?

Оптужени: Није.

Претседник: Је ли вам познато да су равногорски одбори вршили реквизицију за рачун окупатора?

Оптужени: Није.

Претседник: Да су вршили реквизицију за рачун четничких организација?

Оптужени: Није ми познато, али мислим да је то спадало у њихов делокруг рада.

Претседник: Према тим директивама шта је спадало у њихов делокруг рада?

Оптужени: Ја сам тражио прво од Михаиловића, а друго ја сам тражио да се унесе одредба по којој би све тежиште рада, који није војнички, било пренесено на народ, да у томе народ учествује, да се смањи власт команданата.

Претседник: Је ли по тим директивама, које сте ви стилизовали, падало у задатак равногорским одборима и прикупљање података

о људима, шта ко ради и такве податке да достављају четничким командантима?

Оптужени: Не сећам се.

Претседник: Промислите.

Оптужени: Не могу да се сетим, ја сам много радио.

Претседник: Каква је ваша улога била око припреме и организације конгреса у селу Ба?

Оптужени: Ја мислим да је конгрес који је био одређен за 1 децембар 1943 године, указао политичким странкама да се жели и да се хоће сарадња.

Претседник: Према томе од кога је полазила иницијатива?

Оптужени: Ја то не знам тачно рећи, али није искључено да је потекла, може бити, у неколико и од мене.

Претседник: И од?

Оптужени: Од мене. Ја сам раније тражио од Михаиловића да се Централни национални комитет прошири, да се узму људи из разних крајева и да се нађу и проберу најбољи људи и да се прикупе за сарадњу на састанак. Онда крајем децембра, тако мислим...

Претседник: А године?

Оптужени: 1943.

Претседник: Где?

Оптужени: Дошли су на Ораховицу, *господин др. Живко Топаловић...*

Претседник: *Оптужени Топаловић.*

Оптужени: Оптужени др. Живко Топаловић, Брана Ивковић...

Претседник: Брана Ивковић?

Оптужени: Брана Ивковић, др. Владимир Белајчић, др. Александар-Саша Поповић.

Претседник: У коме циљу су дошли?

Оптужени: Они су дошли као делегати политичких странака и културних установа да се разговоримо о тој заједничкој сарадњи и том приликом, при тим разговорима, решило се да се одржи конгрес, али није било одређено место. Ја сам на томе састанку био уз Михаиловића са ове стране једино лице. Нетачно је да је био и Ђуро Виловић. Нас двојица са ове стране, а с друге стране био је др. Живко Топаловић и Брана Ивковић. Не могу да се сетим др. Александра-Саше Поповића и др. Белајчића.

Тужилац: Виловић није био?

Оптужени: Није био. Добро знам да смо са ове стране били нас двоје, а с друге стране била су ова двојица. За др. Белајчића и Александра-Сашу Поповића не знам, не могу да се сетим.

Претседник: Ко је руководио припремама за конгрес?

Оптужени: Припремама за конгрес ја мислим да је углавном руководио др. Топаловић, јер је био он у вези са Београдом, мислим да је био у вези и са онима на терену.

Претседник: Је ли Топаловић водио припреме без вас?

Оптужени: Јесте. Њему је било близу. Ја сам само установио закључак. Он је тамо то руководио. Не знам да ли је био у вези са командантима.

Претседник: Каква је била ваша улога у припремама?

Оптужени: Моја улога била је да припремим елаборат, један извештај за конгрес. Онда кад смо дошли, кад смо се састали, формирали смо конгресни одбор. Ја сам био у томе одбору и учествовао у припреми и изради резолуције која је донесена готова, али је била ту редигована.

Претседник: Ко је руководио самим конгресом?

Оптужени: Самим конгресом руководио је углавном др. Топаловић. Отворио је конгрес Драгиша Васић, а после њега, о образложењу резолуције говорио је Живко Топаловић. Онда сам ја поднео овај извештај о линијама нашег покрета. Онда су говорили инжењер Владимир Предавец и Мустафа Мулалић.

Претседник: Па зар нисте ви руководили конгресом у селу Ба?

Оптужени: Уколико је ово учешће руководство конгресом, онда може се и тако узети, али стварно нисам руководио ја, нисам био руководилац.

Претседник: О чему сте држали реферат на конгресу?

Оптужени: Не сећам се наслова, али може се рећи о идеологији равногорског покрета, о линијама, и шта хоћемо.

Претседник: Какав је то одбор основан на конгресу?

Оптужени: Ту је основан одбор тројице са задатком да прошири Централни национални комитет

Претседник: Јесте ли ви били у томе одбору?

Оптужени: Био сам.

Претседник: Је ли касније проширен Централни национални комитет?

Оптужени: Јесте.

Претседник: Ко је постао претседник Извршног одбора?

Оптужени: За претседника извршног Одбора изабран сам ја.

Претседник: Које су све странке гледале на конгресу?

Оптужени: Били су заступљени демократи, најјачим бројем, онда радикали.

Претседник: Колико је било демократа?

Оптужени: Демократа је било нешто преко осамдесет.

Претседник: Јесу ли то били све делегати?

Оптужени: Јесте, делегати.

Претседник: Па онда?

Оптужени: Радикали.

Претседник: Колико делегата?

Оптужени: Мислим 67, колико ми је у сећању.

Претседник: А затим?

Оптужени: Затим земљорадници.

Претседник: Па онда?

Оптужени: Јенесовци.

Претседник: Који су још били заступљени?

Оптужени: Мислим, група „Напред, за народ" - не знам да ли је била. - Онда су били републиканци, онда социјалисти, па самостални демократи, па словеначке странке преко својих делегата...

Претседник: Је ли био Југорас?

Оптужени: Југорас није.

Претседник: А ко је био? Шта је то „НАРАП"?

Оптужени: НАРАП је једна организација радничких синдиката, која је требало да обједини све синдикате, али није то учинила, и ја сам то писао и са тим НАРАП-ом сам водио дуго времена једну борбу, јер нисам хтео да Југорас уђе у покрет ни у коме виду ни облику.

Претседник: Због чега је тај конгрес био сазван? Практично, какве везе има сазивање конгреса са Другим заседањем АВНОЈ-а новембра 1943?

Оптужени: Ја мислим да нема никакве везе.

Претседник: А с чиме има везе?

Оптужени: Има везе с овим што смо хтели, да утврдимо линије покрета, да проширимо Централни комитет и да све то буде учињено на једном ширем терену, да народ види да учествује у овом склопу где се с једне стране обједињује покрет, *а с друге стране су заступљене све политичке странке сем комунистичке, Јерезе и Љотићевог „Збора".*

Претседник ГТГакав је став конгрес заузео у односу на дотадашњи рад Драже Михаиловића и равногорског покрета?

Оптужени: Конгрес је примио на знање све што је урађено и дао је у неку руку апсолуторијум.

Претседник: Шта је то апсолуторијум?

Оптужени: Дао је неку разрешницу.

Претседник: Ви сте ту били учесник, један од руководећих фактора. Је ли конгрес дао разрешницу вођству организације ДМ и равногорског покрета или није?

Оптужени: Молим вас, извештено је о свему, и конгрес је све примио на знање и одобрио.

Претседник: Конгрес мора да се изјасни: одобрава ли или не.

Оптужени: Изјаснио се. Одобрио је све.

Претседник: Да ли је то разрешница?

Оптужени: Мислим да је тиме дата и разрешница?

Претседник: А ви сте учествовали у редиговању резолуције која је на конгресу свечано проглашена?

Оптужени: Јесам.

Претседник: Је ли вам добро позната та резолуција?

Оптужени: Углавном ми је позната.

Претседник: Хоћете ли да нам објасните овај став у резолуцији: „Конгрес позива Комунистичку партију Југославије да обустави своју штетну разбијачку акцију на војном и политичком пољу и да се као и све остале народне скупине потчини у ослободилачком рату општој народној дисциплини". - Објасните овај израз „Пози-

ва Комунистичку партију Југославије да се потчини општој народној дисциплини"?

Оптужени: То значи: да се уједине снаге.

Претседник: А шта му је то „Општа народна дисциплина“?

Оптужени: Ако делимо интересе политичке по странкама, општа народна дисциплина значи да се у конкретним питањима све странке подвргавају једној дисциплини, ако се хоће да се сврше ови или они послови и онда свако да иде тим путем.

Претседник: Да ли да се потчини једном руководству?

Оптужени: Дабоме. У том случају би се формирало руководство јер све политичке странке улазе у ову сарадњу.

Претседник: У овом случају којем руководству треба да се потчини Комунистичка странка?

Оптужени: Као и све остале странке руководству које ће сама у заједници са осталим странкама изабрати.

Претседник: А у ком циљу?

Оптужени: Да се обустави међусобно убијање и ратовање.

Претседник: А шта је био циљ организације ДМ у односу према окупатору?

Оптужени: У односу према окупатору да дајемо отпор окупатору према снагама и могућностима. Основни циљ је био да обновимо Југославију на новим здравим темељима.

Претседник: Али у односу према окупатору?

Оптужени: Ја вам рекох, господине претседниче, да се народ опи-ре окупатору онолико колико може према својим снагама и могућностима и према приликама како оне коме крају одговарају.

Претседник: Према томе, Комунистичку странку позивате да се потчини руководству овога покрета?

Оптужени: Не да се потчини, него да створимо заједничко руководство.

Претседник: Ви позивате на општу народну дисциплину?

Оптужени: Општа народна дисциплина није дисциплина само једног покрета, него је то дисциплина и друге стране.

Тужилац: Је ли се равногорски покрет покоравао тој дисциплини?

Оптужени: Тежња је била да створимо једну дисциплину.

Тужилац: Да ли рад четничке организације претставља потчињавање општој народној дисциплини?

Оптужени: Рад покрета равногорског потчињавао се општој народној дисциплини.

Претседник: Какав је био задатак народа Југославије у односу према окупатору, свих народа Југославије?

Оптужени: Да народ задржи свој став који је заузео 27 марта 1941 године, да истраје на томе путу, да се држи својих савезника и да даје окупатору отпор у облику који је допуштен и према својим могућностима и својим снагама.

Претседник: Да ли као један облик долази и оружана борба против окупатора?

Оптужени Мољевић: Долази и оружана борба.

Претседник: Објасните нам сад ово: ви сте малочас рекли да вам је познато да су током 1942, 1943 до 1945 календарске године четнички команданти тј. команданти организације ДМ и равнорског покрета сарађивали са окупатором?

Оптужени Мољевић: Рекао сам.

Претседник: Како сад позивате Комунистичку партију да се подвргне таквој општој народној дисциплини, што значи да сарађује са окупатором?

Оптужени Мољевић: Не, рекао сам да су поједини команданти стајали у контакту са окупатором.

Претседник: Како, јесу ли примали храну од окупатора?

Оптужени Мољевић: На неким теренима чуо сам да су примали.

Претседник: Јесу ли примали одећу и обућу?

Оптужени Мољевић: Чуо сам да су примали.

Претседник: Јесу ли примали оружје и муницију?

Оптужени Мољевић: Чуо сам и то да су примали муницију.

Претседник: Јесу ли ту муницију употребљавали против окупатора или против неког другог? (смех у дворани пошто оптужени није одговорио на питање).

Претседник: Против кога су четници употребљавали храну, одећу, обућу, оружје, муницију, примљену од окупатора?

Оптужени Мољевић: Са оним што су добили они су имали да се бране.

Претседник: Од кога?

Оптужени Мољевић: Од свакога ко их је нападао.

Претседник: Је ли окупатор нападао? Јесу ли се бранили?

Оптужени Мољевић: Јесу.

Претседник: Објасните како то да окупатор даје муницију четницима да би се том муницијом бранили од окупатора?

Оптужени Мољевић: Зато што интереси окупатора колидирају. На пример Италијани наоружавају Павла Ђуришића а Немци га нападају и одводе у ропство.

Претседник: Је ли се вратио из ропства?

Оптужени Мољевић: Вратио се.

Претседник: Је ли опет сарађивао са окупатором? Је ли одликован гвозденим крстом?

Оптужени Мољевић: Не знам.

Претседник: А је ли одликован Карађорђевоом звездом?

Оптужени Мољевић: Ни то не знам.

Претседник: Јесу ли се четници, који су примали храну, одећу и обућу, оружје и муницију од Италијана, борили против Немаца и јесу ли се четници који су примали помоћ од Немаца борили против Италијана?

Претседник: Оптужени не одговара. Је ли Урош Дреновић, Раде Радић, поп Сава Божић итд. који су примали од Немаца оружје јесу ли се они са својим четницима борили против италијанског окупатора? И обратно, јесу ли четници Добросав Јевђевић, Петар

Баћовић, Илија Трифуновић-Бирчанин јесу ли они примивши оружје од Италијана отишли да се боре против немачког окупатора?

Оптужени Мољевић: Ја то не знам, нисам био на терену.

Претседник: Интересантно да не знате. Дража зна да сте сваку депешу примили, да нисте у војничке акције улазили, али да нисте никад ништа имали против тих акција?

Оптужени Мољевић: Нисам се упуштао у оно што не знам, то није мој сектор рада.

Претседник: Ви сте нам казали у првом делу преслушања да вам је познато да су четнички команданти сарађивали са окупатором. Објасните нам да ли је позивање Комунистичке партије, као организатора и руководиоца народноослободилачког покрета, као јединог носиоца борбе против окупатора у Југославији, да ли је позивање на општу народну дисциплину, позив на рад сличан ономе четничких команџа?

Оптужени: Не, него да заједничким снагама радимо против окупатора.

Претседник: А је ли било споразума?

Оптужени: Нисмо хтели, јер смо се међу собом тукли.

Претседник: А што се четници нису тукли против окупатора?

Оптужени: На разним крајевима било је разних прилика. Је ли се могао нападати окупатор на територији Србије кад за сваког Немца има да падне сто српских глава?

Тужилац: А што без икаквог сукоба са окупатором од стране четника падају сто српских глава, шта ћете казати на то?

Претседник: Пита вас тужилац. Ако је до тога да се у Србији нису могли водити напади против окупатора због тога што би за сваку немачку једну главу пало сто српских глава онда нам објасните како то да су без икаквог сукоба са окупатором у Вранићу, Друговцу падале стотине српских глава од четничке каме једне организације којој сте ви један од руководиоца.

Оптужени: Колико год сам могао и имао снаге ја сам чувао српске главе, али сам чувао и српски образ. Ја за овај негашиван рад нисам знао а кад се за то дознало онда је Централни комитет устао против тога.

Претседник: А јесте ли знали за позитиван рад?

Оптужени: Знао сам.

Претседник: Дела наведите окршај четника против окупатора.

Оптужени: У Раванцима се је тукло или ту у близини. Послата је једна екипа која је разрушила тунел на Шаргану да се спречи веза између Босне и Србије.

Претседник: Које године?

Оптужени: То је било 1943 године у септембру или октобру.

Претседник: То је једно. А друго?

Оптужени: Друго: био је дигнут мост на ушћу Лима у Дрину, који окупатор није могао успоставити и отишао је из земље.

Претседник: Је ли то друга операција или једна?

Оптужени: То може бити у вези. Трећа је била заузимање Вишеграда, Пријепоља.

Претседник: Је ли извршен покољ муслимана у Вишеграду?

Оптужени: Јесте. Један мајор ми је казао да је поклано 6.000 муслимана.

Претседник: *Је ли мајор из ОЗН-е?*

Оптужени: *Који је дошао у ОЗН-у.*

Претседник: Јесу ли у Вишеграду четници клали и друго становништво?

Оптужени: Тамо је било неколико хиљада усташа и при заузимању Вишеграда присуствовали су бригадир Армстронг и Алберт Сајц²⁷¹ и поводом тога су питање правили јер се установило да су четници пуцали на једну бабу коју су бацили у Дрину и ранили неке жене и још неколико цивилних лица, *и због тога су на лицу места кривци били стрељани.*

Тужилац: Свега три акције за четири године.

Оптужени: Ја нисам био војник.

Претседник: Је ли после заузимања Вишеграда било какве конференције? Је ли поводом клања муслимана и Хрвата у Вишеграду било конференције између Енглеза с једне стране и четника с друге стране?

Оптужени: Јесте.

Претседник: Јесу ли Енглези протествовали против тога клања?

Оптужени: Јесу, као што сам рекао поводом једне жене.

Претседник: Јесте ли присуствовали тој конференцији?

Оптужени: Јесам.

Претседник: Ко је дао Енглезима објашњења о томе због чега је вршен покољ муслиманског и хрватског становништва?

Оптужени: Ја сам дао.

Претседник: Какво сте објашњење дали?

Оптужени: Дао сам овакво објашњење: овде на Раванцима...

Претседник: Просто напросто, јесте ли оправдали покољ или не? На записнику сте се чини ми се друкчије изјаснили.

Оптужени: Не.

Претседник: Наћи ћемо после. Добро. Како сте објаснили Енглезима, зашто се коље муслиманско становништво.

Оптужени: Рекао сам да су муслимани наш народ, да је Мехмед Паша Соколовић рођен ту на Раванцима, да је био одведен кад му је било девет година, да је одгајан у Турској и да је био највећи државник што је српски народ дао, *да смо тада, и поред тога што смо морали давати данак у крви, имали боље односе него што данас имамо, јер је Мехмед Паша Соколовић зидао онај мост на Дрини да нас мост спаја а не да нас подваја. Саградио је у Соколовићу џамију а преко пута ње цркву за своју мајку. Да је Мехмед Паша Соколовић у манастиру Пиви...*

Претседник: Молим лепо. Не суди се овде Мехмед Паши Соколовићу, него кажите како сте Енглезима објаснили покољ?

Оптужени: Молим хоћу да кажем...

Претседник: Познато је то, али реците како сте ви Енглежима објаснили покољ?

Оптужени: Казао сам да је ово учинио окупатор, да нас је био закрвио и завадио, да је на нама да лечимо и исправимо ово.

Претседник: А како сте објаснили конкретну чињеницу, зашто су четници извршили покољ?

Оптужени: Пре три дана био је испад усташа па су се тукли.

Претседник: Али ово је цивилно становништво?

Оптужени: Кривци су били стрељани.

Претседник: На записнику сте рекли другачије.

Оптужени: Молим.

Претседник: На записнику сте рекли да сте ви морали да Енглежима тако кажете да би ту ствар оправдали и да сте рекли да су наводно кривци стрељани, а да уопште нису стрељани.

Тужилац: Да му није изнуђено признање?

Претседник: Да нисте малтретирани?

Оптужени: Нисам малтретиран.

Претседник: Јесте ли ви лично били у Вишеграду приликом акције или непосредно после акције?

Оптужени: Били су Армстронг, потпуковник Сајц.

Претседник: А да ли је био др. Мољевић?

Оптужени: Није био.

Претседник: А да ли је непосредно после тога дошао?

Оптужени: Није.

Претседник: А где је одржана конференција?

Оптужени: На Раванцима.

Претседник: Је ли вам био познат покољ муслимана у Вишеграду?

Оптужени: Они су саопштили шта је било.

Претседник: Питам због тога што сте мало пре рекли да је неки мајор причао о покољу.

Оптужени: Казао сам како се ствар приказивала.

Претседник: Јесте ли ви руководили четничком пропагандом?

Оптужени: Не бих рекао да сам руководио.

Претседник: Од када сте руководили четничком пропагандом?

Оптужени: Нисам руководио пропагандом него сам имао утицаја на четничку пропаганду а тај утицај је био прохибитивне природе. Ја сам поставио линије и те сам линије бранио. Кад су неки листови почели да прекорачавају линију ја сам реагирао, бранио и позивао поједине уреднике да дођу код мене да им, како је Дража рекао, дам линије. Ја сам давао линије које се састоје у томе да не смеју нападати линије које сам поставио.

Претседник: Према томе, да ли сте ви давали штампи линију пропаганде?

Оптужени: Ја сам реагирао против насртаја на моју линију...

Претседник: Добро, да ли сте исправљали линију појединих уредника?

Оптужени: Тражио сам да се исправи.

Претседник: Према томе да ли сте давали линију штампи?

Оптужени: За мој сектор рада ја сам давао линију.

Претседник: Према томе, да ли вам је познато да је та линија, коју сте ви извели на прави пут, била уперена на ширење духа издаје отаџбине и на потстрекивање свих и сваког на вршење убистава у масама?

Оптужени: Не, господине претседниче, јер то није био мој пут.

Претседник: Тако се писало. Јесте ли ви писали прогласе?

Оптужени: Јесам.

Претседник: Јесте ли ви извесне прогласе састављали, а Михаиловић само потписивао.

Оптужени: Јесам.

Претседник: Да ли се то односи и на проглас од 1 децембра 1943 године?

Оптужени: Односи се.

Претседник: Да ли сте ви давали изјаве у земљи и за светску јавност, говорили на зборовима, и тако даље?

Оптужени: У земљи нисам давао изјаве, а давао сам две изјаве странцима, једну енглеском пуковнику Бејлију, а другу потпуковнику Хадсону.

Претседник: Да ли сте ви емигрантској влади упутили неке изјаве, које су доцније употребљене у иностранству?

Оптужени: Не.

Тужилац: Евентуално заједно са Михаиловићем?

Претседник: А са Михаиловићем заједно?

Оптужени: Не верујем.

Претседник: Оптужени Мољевићу, да или не? Јесте ли ви слали изјаве емигрантској влади које су употребљене касније широм света као пропаганда, односно да ли сте такве изјаве слали заједно са Михаиловићем?

Оптужени: Не сећам.

Претседник: Питам вас због тога, јер је тужба приложила једну такву изјаву која је стигла влади у Лондону са оригиналним спроводним писмом званичних енглеских лица?

Оптужени: Не знам како гласи.

Претседник: (Чита извештај Централног народног одбора, који се налази уз Михаиловића). Поводом комунистичке кампање против Михаиловића, у вези са свесловенским одбором у Москви...

Оптужени: Кад је то било?

Претседник: (Чита) „Претседништво владе Краљевине Југославије строго пов. бр. 69 од 3 априла 1943 године ... спроведено министру двора, министру унутрашњих послова, министру саобраћаја Милану Гролу, министру просвете Трифуновићу, министру правде и амбасадору Константину Фотићу... Достављено од Слободана Јовановића..." извештај је рађен на четири странице, на енглеском и на српском језику.

Оптужени: Ја нисам никада такве изјаве дао. Моје изјаве биле су врло кратке.

Претседник: Је ли проглас од 1 децембра врло кратак?

Оптужени: То није изјава, то је програмска декларација.

Претседник: И ово је декларација. Ја вам то само предочавам, иначе ће у доказном поступку бити изнето као доказ. Јесте ли ви писали чланке по четничким листовима, у листу „Равна Гора“ и у листу „Уједињено српство“?

Оптужени: У листу „Равна Гора“ писао сам, а у листу „Уједињено српство“ не сећам се да сам писао иједан чланак.

Претседник: Јесте ли били, дакле, уредник четничког листа „Равна Гора“?

Оптужени: Нисам био уредник. Ја сам уредио у отсуству Васића, који је био уредник, један број, онда сам у отсуству Јанића уредио још један број, то су два броја; онда сам уредио још један број који сам мислио да издам, али није издат.

Претседник: А добро, јесте ли учествовали у раду проширеног такозваног Централног националног комитета? Јесте ли учествовали на свим његовим седницама?

Оптужени: Јесам.

Претседник: Јесте ли учествовали у доношењу одлука, које су биле усвојене на заседању Централног националног комитета?

Оптужени: Јесам.

Претседник: Јесте ли учествовали у доношењу оног протеста, мислим резолуције, поводом образовања владе Тито - Шубашић?

Оптужени: Јесам.

Претседник: Дакле, у читавом раду Централног националног комитета, од јуна па надаље, учествовали сте?

Оптужени: Учествовао сам до марта 1945 године.

Претседник: До марта, кад сте напустили Дражу.

Оптужени: Поднео сам оставку.

Претседник: Јесте ли организовали конгрес четничке штампе у селу Жежевици,²⁷² августа или септембра 1944 године?

Оптужени: Нисам.

Претседник: Ко је организовао?

Оптужени: Ја не знам тачно ко је организовао, али знам да сам ја био позват на конгрес и да сам одржао реферат и то је све. Био сам гост.

Претседник: О чему сте одржали реферат на конгресу штампе у Жежевици?

Оптужени: Гб линији равногорског покрета.

Претседник: Шта садрже те линије?

Оптужени: Те линије садрже...

Претседник: У најкраћим цртама.

Оптужени: ... федеративна Југославија...

Претседник: Молим вас то је изражено у резолуцији, у башкој резолуцији. Јесте ли руководиоцима четничке штампе на том конгресу дали извесне директиве?

Оптужени: Не, о пропаганди нисам говорио ја него други. Ја сам одржао реферат о томе које су наше основне линије.

Претседник: А јесу ли на конгресу дате директиве руководиоцима четничке штампе?

Оптужени: Донесена је нека резолуција, а каква то ја не знам.

Претседник: Јесу ли те директиве биле уперене на то да се развија пропаганда у масама за што јаче приступање четничкој организацији с једне стране, а с друге стране да ли су биле уперене против НОВ и НОП-а?

Оптужени: Ја рекох, господине претседниче, то не знам. Био сам референт, одржао сам реферат и с тиме је свршено.

Претседник: Ја ћу још нешто питати. Јесте ли приликом бављења у Липову, Црна Гора, одлазили кадгод у Колашин?

Оптужени: Јесам.

Претседник: Јесте ли присуствовали суђењу четничког преког суда у Колашину?

Оптужени: Једном суђењу делимично.

Претседник: Чијем?

Оптужени: Суђењу Вељка Кнежевића.

Претседник: Је ли то био преки суд?

Оптужени: Не знам какав је био, али знам састав.

Претседник: Али ви сте адвокат.

Оптужени: Не знам, ја нисам знао преки суд, јер није било преког суда, али знам да му је био овакав састав: тројица цивилних судија, двојица официра, бранилац и тужилац.

Претседник: Ко је још био?

Оптужени: Био је Драгиша Васић, др. Младен Жујовић, пуковник Бејли, шеф енглеске мисије.

Тужилац: А је ли суђено по закону о заштити државе?

Оптужени: Не знам по коме закону, јер сам делимично присуствовао том суђењу.

Судија Лаковић: Где сте били, док сте дошли до Драгише Васића? Где сте живели пре него сте ухватили везу са Драгишом Васићем?

Оптужени: Је ли од почетка, кад сам отишао у шуму?

Судија Лаковић: Непосредно пре састанка са Васићем?

Оптужени: Био сам у Пожези под именом Митровић. Онда сам био једно време у Ужицу.

Судија Лаковић: Колико сте били?

Оптужени: Био сам, мислим, шест недеља.

Судија Лаковић: Рекосте два месеца?

Оптужени: Може да буде два месеца.

Тужилац: Код кога?

Оптужени: Становао сам код Олге Кнежевић.

Судија Лаковић: Да ли сте живели илегално?

Оптужени: Па, знате, умешао сам се у избеглице.

Судија Лаковић: Ко је онда држао Ужице?

Оптужени: Немци.

Судија Лаковић: А Пожегу?

Оптужени: Немци.

Судија ЈТаковић: Добро, ви побегосте из Црне Горе која је била под окупацијом италијанском, од Гестапоа, а дођосте на територију коју држе Немци. Како то објашњавате?

Оптужени: Ја долазим с једног краја у Србију гдје се мијешам између избјеглице и нико не сумња на мене, јер сам дошао из Санџака.

Судија Лаковић: Ви сте изјавили да сте се раније замерили Немцима и да вас Гестапо стално прати.

Оптужени: *Молим вас, господине председниче,* ја сам прекинуо ту везу у Никшићу у Црној Гори, дошао у Ужице, а кад Гестапо зна да сам у Ужицу и кад сам осјетио да је у Ужицу вруће, и да ће ми ући у траг, побјегао сам у шуму. И живио у ...

Судија Лаковић: Ви кажете да сте били под сталним оком Гестапоа.

Оптужени: Не, јер да су ме имали на оку онда би ме захватили.

Судија Лаковић: Друго питање, док сте били у Црној Гори више од годину дана да ли сте имали везу с киме ван територија Црне Горе, а ако сте имали с киме, с којом политичком личношћу имате везе ван територије Црне Горе? Да ли сте имали везе с Београдом?

Оптужени: Нисам имао.

Судија Лаковић: Добро, са киме сте имали везе? Да ли сте ван територије Црне Горе имали везе с киме?

Оптужени: Ако је неко од Црногораца дошао из Босне.

Судија Лаковић: А са Србијом? Јесте ли имали везе?

Оптужени: Онда кад сам бјежао.

Судија Лаковић: Не, не, кад сте били у Црној Гори 1941 године, па док сте из Црне Горе побегли?

Оптужени: Наишли су неки који су побјегли из Црне Горе с њима сам се састао, али их нијесам раније познавао.

Судија Лаковић: Дакле нисте имали везе са Србијом док сте тамо живели? Како објашњавате чињеницу кад о вама нико није знао да се ви бирате 1941 године за члана такозваног Централног националног комитета?

Оптужени: Објашњавам, јер су у Београду били толики моји пријатељи ...

Судија Лаковић: Никакве везе немате више?

Оптужени: Не, не, у Србији се зна да сам ја негдје у Црној Гори, јер је дошла моја породица ...

Судија Лаковић: Ви нисте имали везу са Драгишом Васићем 1941 године?

Оптужени: Не.

Судија Лаковић: Јесте ли ви били у Никшићу и да ли вам је познат Стеван Јовићевић?

Оптужени: Не знам.

Судија Лаковић: Он је имао везу са Драгишом Васићем.

Оптужени: Не знам да ли су имали, не знам кад је то било.

Судија Лаковић: Крајем 1941, почетком 1942 године.

Оптужени: Ја сам у Црној Гори био прво вријеме у планини Сомини.

Судија Лаковић: Знам ја где сте ви били, ви сте били у почетку у Подгорици...

Оптужени: Ја сам био у Рисну, па у Котору, па онда у Цетињу, Подгорици, Никшићу, па опет онда у Рисну ...

Судија Лаковић: А што сте свуда тамо путовали?

Оптужени: Дакле ја сам путовао са својом замисли, са својом концепцијом, да разговарам са људима, политичким људима из других крајева, јер је било, знам, на Приморју доста избеглица.

Судија Лаковић: Добро, да ли сте били пре устанка с том вашом концепцијом или касније?

Оптужени: Па прије устанка да. Ја сам већ 13 јуна кренуо за Рисан, а концепцију сам имао у априлу и мају.

Судија Лаковић: С киме сте на Цетињу разговарали о вашој концепцији?

Оптужени: На Цетињу разговарао сам с неким инжењерима са којима ме је упознао један Миљанић.

Судија Лаковић: Је ли то политичка личност?

Оптужени: Ја не знам.

Судија Лаковић: А у Подгорици?

Оптужени: У Подгорици сам разговарао са Ђорђем Ћулафићем из Бара, и једним попом из Бијелог Поља, а требало је да разговарам и са неким из Подгорице, али су Италијани направили неки испад и ја сам морао да бежим.

Судија Лаковић: Ви рекосте да сте морали да бежите из Црне Горе због страха од Гестапо-а.

Оптужени: Не од страха, него кад су конкретно могли да сазнају...

Судија Лаковић: Добро, у путу сте рањени те сте се возили камионом. На питање друга претседника нисте нам изнели које су личности долазиле из Пљеваља да разговарају с вама. Рекли сте да су све били неки сељаци?

Оптужени: Долазио је Вучинић.

Судија Лаковић: А ко је тај?

Оптужени: То је један из Даниловграда, не могу да се сетим имена.

Судија Лаковић: Јесте ли познавали Перишу Џаковића. И је ли он долазио код вас?

Оптужени: Није.

Судија Лаковић: Је ли долазио ко из четничког штаба?

Оптужени: Не знам.

Судија Лаковић: Присетите се.

Оптужени: Не знам.

Судија Лаковић: Ко је био онај поп што је долазио код вас?

Оптужени: Ја мислим да је то био поп Шиљак.

Судија Лаковић: Је ли долазио неки калуђер?

Оптужени: Није. Само поп Шиљак.

Судија Лаковић: Ко је давао политичку линију организацији ДМ?

Оптужени: Конституционалну политичку линију дао сам ја.

Судија Лаковић: Објасните нам шта је то конституционално?

Оптужени: То је линија уређења државе, друштва и свих линија које уређују односе са Хрватима, муслиманима...

Судија Лаковић: А политичка линија организације ад хок за време окупације шта да ради и како да ради?

Оптужени: То би била практична политика.

Судија Лаковић: Добро, какву сте линију дали тој практичној политици?

Оптужени: Никакву.

Судија Лаковић: Шта је Централни национални комитет претстављао у организацији ДМ?

Оптужени: Он је претстављао једно тијело које сам ја хтио да још проширим.

Судија Лаковић: А шта је претстављао док није проширен: Шта сте претстављали вас тројица?

Оптужени: Ја сам био на свом сектору рада.

Судија Лаковић: Одговорите конкретно на питање: Шта сте ви били у ствари?

Оптужени: То је било, ако хоћете, једно политичко тело.

Судија Лаковић: Добро, а какви су били задаци тога тела?

Оптужени: Нико то није формулисао, него је сваки имао свој сектор рада и на њему радио.

Судија Лаковић: Да ли сте ви ту претстављали као неку владу?

Оптужени: Не.

Судија Лаковић: Рецимо емигрантска влада не може да се саветује са војним руководством о стварима које задиру у политичке интересе покрета у земљи, да ли сте ви у том случају били заступник владе?

Оптужени: Не. Никада нијесам био заступник.

Судија Лаковић: Какву сте политичку линију давали покрету?

Оптужени: Конституционално-политичку.

Судија Лаковић: То чудно изгледа, рат је а ви сте мислили како ћете се после рата организовати!

Оптужени: У те ствари нијесам улазио.

Судија Лаковић: То није убедљиво. Конкретно вас питам: каква је практична политичка линија ваша коју сте давали? Ви сте били члан Централног извршног комитета.

Оптужени: Ја не знам г. потпуковниче како је формулисано и како је решено јер нисам био ту кад је формиран одговор.

Судија Лаковић: Ви кажете да је Дража Михаиловић обједињавао и једно и друго тело, тј. војно и политичко тело. Је ли вас консултовао Дража за операције које је водио против партизана, Немаца или Италијана?

Оптужени: Није ме никада консултовао и не видим зашто ће лаика консултовати да ја њему генералу дајем савете.

Судија Лаковић: У рату борба није само ствар војничка, него и политичка. Рецимо сарадња са окупатором није само војничка ствар.

Оптужени: Нисам ја г. потпуковниче водио рат, ја сам имао овај други сектор конституционалне политике.

Тужилац: Значи вас није интересовао рат!

Оптужени: Ја нисам борац. Ја нисам практичан политичар, ја немам везе са политичарима.

Судија Лаковић: Немојте тако, зар вас не интересује Павле Ђуришић. Зар вас не интересује рад Баја Станишића, рад Момчила Ђујића и свих команданата? Зар вас као политичара и патриоту не интересује њихов рад? Зар вас не интересује тај рад тих команданата који сарађују са окупатором.

Оптужени: Молим вас мене као патриоту интересује али када видим да се у погледу Павла Ђуришића води, једна велика политика, да претставник енглеске мисије иде тамо...

Судија Лаковић: Рекосте да сте знали за многе команданте кад примају оружје и да се боре против партизана. Јесте ли се ви с тим слагали? Је ли то у духу ваше политичке линије?

Оптужени: Ја ћу да детаљишем.

Судија Лаковић: Је ли било у духу ваше политичке линије сарадња окупатора против народноослободилачког покрета?

Оптужени: Није.

Судија Лаковић: Јесте ли и даље остали на томе положају?

Оптужени: Јесам. Реагирао сам.

Судија Лаковић: Доста. Ви рекосте да депеше никад нисте добили. Док сте били у Липову јесте ли имали радну собу заједно са Дражом Михаиловићем?

Оптужени: Не, он је имао своју собу са Васићем а ја сам био у другој згради далеко одатле.

Судија Лаковић: После отступања отишли сте у Босну. А докле сте остали са Дражом Михаиловићем?

Оптужени: Остао сам до марта 1945, али нисам био стално с њим.

Судија Лаковић: Ако нисте били физички, јесте ли били у духовном вођству до краја?

Оптужени: Па био сам до конца новембра 1944.

Судија Лаковић: Кад сте последњи пут били с Дражом Михаиловићем?

Оптужени: Последњи пут сам био 23 априла 1945.

Судија Лаковић: Јесте ли остали и даље претседник Извршног одбора Централног комитета?

Оптужени: Не, у марту сам поднео оставку.

Судија Лаковић: Видите добро да вас не демантују докази и искази других!

Оптужени: До марта.

Судија Лаковић: Ја вам скрећем пажњу да је оптужница поднела доказе, да има доказа да сте ви до краја остали уз Дражу.

Оптужени Мољевић: Има доказа да сам ја у марту поднео оставку.

Судија Лаковић: Јесте ли и даље били са Дражом?

Оптужени Мољевић: Ја сам с њиме само путовао.

Судија Лаковић: Докле сте путовали?

Оптужени: До Грделице, на подручју Теслићског среза.

Судија Лаковић: Како сте се растали са Дражом?

Оптужени: Пријатељски, као људи.

Судија Лаковић: Шта вам је Дража наредио?

Оптужени: Ништа ми није наредио.

Судија Лаковић: Присетите се.

Оптужени: Ја сам му казао да сам ја ту сувишан. Он је знао шта то значи.

Судија Лаковић: Какве сте ви жеље изразили на том састанку Дражи Михаиловићу? Јесте ли изразили какве жеље Дражи? Ви и оптужени Ђуро Виловић били сте заједно са Дражом Михаиловићем.

Оптужени: Никакве жеље нисам изразио. Моја жеља је изражена у мојој оставци.

Судија Лаковић: Када је то било? Када сте се растали са Дражом Михаиловићем? Куда је отишао Дража, а куда ви?

Оптужени: То је било 23 априла 1945 године. Ми смо се повукли у планине, а куда је отишао Дража Михаиловић, ја не знам.

Судија Лаковић: Да нисте ви захтевали да вас Дража остави на територији среза Бањалучког, тамо где су били Радосав Радић и Славољуб Врањешевић?

Оптужени: Нисам ништа тражио да ме тамо остави.

Судија Лаковић: Да ли вам је можда Дража Михаиловић одобрио да останете тамо и дао налог да хватате везу са мачековцима?

Оптужени: Можда је он то желео.

Судија Лаковић: Је ли вам он дао такав налог? Како он каже: одобрава вам да останете на том терену код његових команданата, и дао вам је налог да хватате везу са мачековцима.

Оптужени: Он је био прилично изненађен и узбуђен кад сам му ја рекао да дајем оставку.

Судија Лаковић: Ви сте мало пре казали да сте били љути према Дражи и да сте дали оставку због тога. Међутим, ваш пут и ваши разговори са Дражом вас демантују.

Оптужени: То није била љутња него због мога става.

Судија Лаковић: Добро, ви идете, са Дражом и разговарате. Он вам каже да вас оставља на терену.

Оптужени: Нема мени шта он да каже да ме оставља на терену, ја сам остао својом вољом.

Судија Јанковић: Тужени Мољевићу, ви сте били политички руководиолац организације Драже Михаиловића?

Оптужени: Нисам.

Судија Јанковић: Мене интересује да ли сте неограничено веровали сваком извештају са терена који сте добијали?

Оптужени: Прво време било је и неких извештаја.

Судија Јанковић: Како у прво време? Објасните нам то.

Оптужени: То је било углавном до конгреса у Ба. Онда, на конгресу, видело се да има извесних ствари које нису биле тачне.

Судија Јанковић: А до конгреса?

Оптужени: Ја сам добивао неке извештаје и веровао сам да се извршује све онако како се наређује и чуо сам нешто о томе.

Судија Јанковић: Овда у истрази ви сте изјавили: све до пролећа 1944 године. Је ли то тачно?

Оптужени: Тачно.

Судија Лаковић: Каквим сте именом крстили народноослободилачки покрет у својим извештајима, написима и декларацијама?

Оптужени: Ја нисам подносио никакве извештаје а у својим извештајима називао сам га комунистичким.

Судија Лаковић: А не усташко-комунистичким?

Оптужени: Не, ја то нисам.

Судија Лаковић: У списима стоји да сте давали такве називе.

Оптужени: Ја то не знам.

Претседник: Друже тужиоче, имате ли ви шта да питате?

Тужилац: Хоћете ли да дате мали одмор?

Претседник: Можемо. Дајем одмор од 10 минута.

Прекид претреса у 10,25 часова.

Наставак претреса у 10,45.

Претседник: Наставља се претрес. (Пошто је уведен оптужени Мољевић) Друже тужиоче, ако имате питања изволите постављати.

Тужилац пуковник Минић: Зашто је дошло и кад је дошло до размимоилажења између вас и Драгише Васића?

Оптужени: Између мене и Васића долазило је до размимоилажења али то су биле ситне ствари и с једне и друге стране, из осетљивости.

Тужилац: У личним питањима?

Оптужени: Да, у основним стварима размимоилажења није било.

Тужилац: Је ли се Драгиша Васић разилазио по неким личним питањима са Михаиловићем?

Оптужени: Не знам, Васић је био врло осетљив човек.

Тужилац: Кад је дошло до престанка његовог рада у Централном равнорском комитету?

Оптужени: Кад смо дошли у Црну Гору ми смо се сви разишли.

Тужилац: А пре, у Црној Гори?

Оптужени: Ја, Васић и Жујовић раније смо отишли на Слатину(?) а касније на Пештер. А Жујовић на другу страну.

Тужилац: Куд је послат Жујовић маја месеца?

Оптужени: У Далмацију.

Тужилац: На чије место?

Оптужени: Да преузме положај Илије Трифуновића-Бирчанина.

Тужилац: Кад се је Васић отстранио од рада Централног равнорског комитета? Михаиловић је изјавио да је то било у Липову због личних ствари. Да ли сте и када ви преузели бригу над листом „Равна Гора“?

Оптужени: Ја сам само уредио један број у 1944 години.

Тужилац: Кад је престао Драгиша Васић да води бригу о листу „Равна Гора“?

Оптужени: Он није престајао да ради на њему кроз све време и још у октобру 1943 године издао је један број, а ја сам само уредио један број када је Драгиша Васић отишао на конгрес у село Ба па када се вратио са конгреса наставио је и даље да сарађује.

Тужилац: Да ли је постојао један период од конгреса у Ба 1943 године када је Васић био отстрањен, наљутио се и удаљио се од рада?

Оптужени: То није било него смо се разишли на три стране.

Тужилац: То се не слаже са вашим исказом који сте дали на записнику.

Оптужени: Он је отишао на једну страну у Косјерићки срез, ја сам отишао у Ариљски срез са Ђуром Виловићем, а Михаиловић је отишао у Гојну Гору.

Тужилац: Каква је била ваша линија и Михаиловићева у односу на Немце?

Оптужени: У односу на Немце била је линија отпора и то се нарочито изражавало у оном случају кад је пуковник Јеша Симић направио примирје са Немцима. *Ја сам тада реагирао и тада се Михаиловић изразио да између њих и нас лежи милион наших грובה.*

Тужилац: *То су само фразе.* А каква је линија ваша и Михаиловићева у односу на Италијане? Јесте ли одобравали сарадњу с Талијанима Павла Ђуришића, Баја Станишића и Бирчанина?

Оптужени: Нити ме је ко питао, за односе и рад Павла Ђуришића, нити сам одобравао ни не одобравао, него сам сматрао да кад може шеф енглеске мисије да иде на збор Павла Ђуришића у Колашин где се клицало савезницима...

Тужилац: А јесу ли на том збору били присутни Талијани?

Оптужени: Кажу да су били два Талијана на збору када је шеф енглеске мисије био поздрављен на збору и да су то Талијани гледали са стране.

Тужилац: Добро. У реду. Молим друга претседника да секретар нађе страну 13 записника од 16 октобра 1945 године.

Претседник: Оптужени Мољевићу, ви сте на записнику изјавили друкчије.

Оптужени: Ја ћу објаснити како је то било.

Тужилац: Ја сам вам то питање баш и поставио да видим шта ћете сада да кажете. Ја вас молим поновите да ли вам је исказ у записнику био изнуђен?

Оптужени: Није ми ниједан исказ изнуђен, *али је друга ствар. Да објаснимо ствар. Мени ниједан записник, докле нисам отишао натраг у Сарајево, а то је 13 децембра, ниједан ми записник није прочитан. Записник није диктиран неГо је записник водио мајор Селић својом руком, а кад сам дошао из Сарајева, ја сам све записнике једноставно потписао.*

Тужилац: *Зар сте ви као адвокат моГли да потпишете нешто што нисте прочитали?!* Ја мислим да је то тако прозиран изговор.

Претседник: Оптужени Мољевићу, дужан сам да вас упозорим да сте на питање иследника поводом неких летака, значи вама се

догађало да стављате ваш потпис и иа летке, који не одговарају истини и које ви нисте добро ни прочитали, одговорили: „На овоме летку ставио сам свој потпис због тога, што сам, вероватно, био преоптерећен послом и, можда, у брзини нисам садржину тачно прегледао. Овај летак никад нисам видео оштампан." Тачка. „Ја никад нисам био принуђен да стављам свој потпис ма где".

Оптужени: Никад нисам био принуђен.

Претседник: На питање: „Да ли сте ставили свој потпис пре него што сте ствар довољно прочитали", одговорили сте: „Ја никад нисам био принуђен да стављам свој потпис ма где."

Оптужени: Нисам био принуђен.

Претседник: Према томе ваш исказ је контрадикторан, који сте дали тужиоцу?

Оптужени: Није, господине претседниче. Дозволите да објасним ствар.

Тужилац: Ја молим да се оптуженоме прочита по питању линије Михаиловића, његове линије и њих свих, војног и политичког руководства Драже Михаиловића у односу на Немце и Италијане, на страни 13 записника од 16 октобра 1945 године можда ће оптужени Мољевић видети да је то његов исказ.

Претседник: (Чита) „Мислим да је Дража Михаиловић настојао да прибере снаге и да се са Немцима обрачуна кад за то дође време. Он је то и говорио. Ја сам разговарао о томе са Драгишом Васићем још крајем 1942 године. Васић ме је уверавао да ће Дража Михаиловић погодити моменат, па сам онда и ја у то веровао. То је била политика избегавања сукоба са Немцима. Говорило се да је у то време морао да се држи те политике у Србији, јер је сва Србија била опкољена Немцима, који су заиста спроводили мере: *сто Глава српских за једну њихову*".

Оптужени: Где је тај записник рађен?

Претседник: Тај записник је рађен у Београду, код Одељења заштите народа!

Тужилац: Је ли ваша изјава верно забележена?

Оптужени: Ја мислим да јесте.

Тужилац (Обраћа се оптуженом): Ја сам хтео да вас упозорим на једну контрадикцију. Ви кажете у записнику да је линија ваша и Михаиловићева, то јест линија Извршног одбора Централног националног комитета и Врховне команде, била линија припреме за повољан моменат, линија избегавања сукоба са Немцима. А сада, кад сам вас питао каква је била линија, ви кажете да је постојала линија отпора према Немцима.

Оптужени: Ја не видим ту контрадикцију. Постојала је линија отпора, јер кад ја стојим у шуми и прибирам снаге, то је линија отпора. *Линија отпора је кад рушимо тунел на Шаргану, кад се руши мост, кад се зауставља немачки камион и одузимају намирнице намењене Немцима, линија је отпора кад се каже народу немој сејати, не дај стоке итд.*

Претседник: А да ли је линија отпора и кад се прима оружје од окупатора, кад се прима одећа, храна, топови, муниција?

Оптужени: Не, али ја сам против тога реагирао.

Тужилац: Па да ли је то ипак нека линија?

Оптужени: То није линија отпора.

Тужилац: То је линија сарадње са окупатором, то су радили четнички команданти.

Оптужени: На те случајеве ја сам реагирао.

Тужилац: Да ли је ваше разлагање линије бар сада у контрадикцији са данашњим вашим тврђењем да се нисте бавили практичном политиком?

Оптужени: Није.

Тужилац: Ви сте навели узимање хране из магацина, рушење тунела, моста и тако даље, што претставља практичну политику, а малопре сте рекли да се нисте бавили практичном политиком.

Оптужени: Ја се нисам практичном политиком бавио, јер нисам политички човек. Али знам шта је бивало и шта се спроводило.

Тужилац: Нимало није убедљиво све што говорите.

Бранилац оптуженог Атанацковић: *Он у начелу зна шта је практична политика, али је није спроводио.*

Тужилац: Да ли је према томе линија извршног одбора Централног комитета и Врховне команде Михаиловића била линија припремања за повољан моменат, линија избегавања сукоба са Немцима?

Оптужени: Извршни одбор није формулисао своју линију.

Тужилац: Да ли сте о тој линији претресали са Михаиловићем?

Оптужени: Нисмо.

Тужилац: А да ли је била линија Извршног одбора и Врховне команде линија коришћења Италијана?

Оптужени: Извршни одбор у то се није уплитао.

Тужилац: Молим друга претседника да нешто ниже испод тога цитата, који је малопре прочитао, прочита цитат који се односи на линију покрета према Италијанима.

Претседник: (Чита) „У погледу политике према Италијанима већ сам раније нагласио да је он говорио да води политику искоришћавања непријатеља и очекивања капитулације Италије”.

Тужилац: То је био Михаиловић? Је ли верно забележен ваш исказ?

Оптужени: Мислите на овај исказ?

Тужилац: Молим друга претседника да још једанпут прочита тај цитат.

Претседник: (чита) „У погледу политике према Италијанима већ сам раније нагласио да је он...”, то јест Дража Михаиловић, „... говорио да води политику искоришћавања непријатеља и очекивања капитулације Италије”.

Тужилац: Је ли тако?

Оптужени: Верујем да је тако.

Тужилац: Сад се изјасните: Је ли линија вођства четничке организације била линија искоришћавања Италијана или линија оружане борбе против Италијана?

Оптужени: Ја се практичном војничком политиком нисам бавио, то сам већ казао. (Смех у дворани).

Претседник: Онда сте ви били само присутан грађанин.

Оптужени: Не присутан грађанин, него сам имао сектор свога рада и за тај сектор сносим сву одговорност.

Претседник: Изгледа као да сте били тамо само на летовању.

Тужилац: Оптужени Лукачевић на процесу прошле године изјавио је да сте ви децембра месеца 1943 године присуствовали конференцији најближих Михаиловићевих команданата, и то ви као једина цивилна личност поред Михаиловића и генерала Мирослава Трифуновића. На тој конференцији били су Војислав Лукачевић, Захарије Остојић, Мирко Лалатовић, Петар Баћовић и други, а одржана је негде у Србији.

Оптужени: Прво није истина да је та конференција била у то време, нити је могла у то време бити. Она је по прилици могла бити у децембру и то под крајем 1943 године, а никако у новембру.

Тужилац: Ја сам тако и рекао, али ме ви нисте добро чули.

Оптужени: Ја не знам да ли је та конференција држана у трпезарији или у соби Михаиловића?

Претседник: Је ли конференција била?

Оптужени: Мислим да је била. Присуствовао конференцији нисам, јер сам после вечере одмах отишао кући, а ако је конференција држана у соби Михаиловића, онда сам ја после кафе отишао кући. Ја се у војничка питања нисам разумевао нити сам се за њих интересовао. Ово је Лукачевић могао да каже, пре свега што није опазео кад сам отишао из трпезарије или из собе, а друго мени је о њему говорио мој иследник може бити због његовог личног нерасположења према мени. Ја имам и разлоге и доказе у погледу тога личног нерасположења, јер је Лукачевић веровао да сам ја потиснуо Драгишу Васића, који је био његов протектор и лични пријатељ. Друго, он је протурио вест да је пуковник Бејли наговорио италијанског команданта да преда оружје партизанима, а не Лукачевићу. Ја сам у друштву официра рекао да је можда то Лукачевић изговорио што није успео у томе послу. Враћен је и један официр који је био у његовом штабу, јер је имао контакт са окупатором. Ја сам то говорио пред официрима, и официри су то, можда, Лукачевићу саопштили.

Тужилац: Јесте ли били учесник на претконференцији уочи башког конгреса, на коме је дефинитивно редигована резолуција и ко је био све са вама?

Оптужени Мољевић: Јесам.

Тужилац: Које су личности биле и кога су претстављале?

Оптужени Мољевић: Ја нећу моћи да набројим, јер нисам познавао људе, нарочито из Србије.

Тужилац: Дајте из равногорског покрета?

Оптужени Мољевић: Мислим Владимир Предавец, мислим да је био Мустафа Мулалић, Александар-Аца Аксентијевић, био сам ја. Не сећам се је ли био Ђуро Виловић.

Претседник: А од политичких странака?

Оптужени Мољевић: Од политичких странака био је др. Живко Топаловић.

Тужилац: Је ли још ко био од социјалистичке странке?

Оптужени Мољевић: Ја мислим да је био, а није био учесник.

Тужилац: Колико је било претставника социјалистичке странке на конгресу?

Оптужени Мољевић: Ја мислим четири.

Тужилац: Др. Топаловић, ко још?

Оптужени Мољевић: Топаловић, Белић.

Тужилац: Је ли био Јакшић?

Оптужени Мољевић: Ја мислим да није био.

Тужилац: Да ли је још ко био и од које групе?

Оптужени Мољевић: Од радикала Васа Ристић, а друге који су били не познајем.

Тужилац: Је ли био Брана Ивковић?

Оптужени Мољевић: Од демократа био је Брана Ивковић.

Тужилац: Је ли још ко био?

Оптужени Мољевић: Било их је, али од самосталаца више познајем јер су пречани.

Тужилац: Шта је претстављала ЈУДЕНА?

Оптужени Мољевић: Претстављала је коалицију политичких странака и равногорског покрета.

Тужилац: На којој платформи, на којој је радио равногорски покрет три године?

Оптужени Мољевић: На платформи која је израђена у резолуцији.

Тужилац: Јесте ли ви покушали формирати раднички покрет равногорски? Је ли то ваша замисао?

Оптужени Мољевић: Не, него је неко из Београда јавио и мени је достављено да има неки раднички делегат, да радништво жели, које је уједињено, да ступи у покрет.

Тужилац: Је ли ко од Југораса долазио?

Оптужени Мољевић: Долазио је.

Тужилац: Како се зове?

Оптужени Мољевић: Голуб.

Тужилац: Је ли још ко долазио?

Оптужени Мољевић: Тада није нико.

Тужилац: Шта је нудио Југорас?

Оптужени Мољевић: Нудио је да се ставе раднички синдикати на расположење.

Тужилац: Да ли је евентуално нудио могућност да се добије новац од извесних људи из Београда и да се мобилишу радници у четничке формације?

Оптужени Мољевић: Ја се тим питањем нисам бавио.

Тужилац: А којим питањем у вези са радничким покретом?

Оптужени Мољевић: Он је приказао да је делегат свих радничких синдиката, то значи Југораса, Оrsa и Уrsa, и ја сам тако схватио. Али ја сам познавао да је он у Југорасу и знао сам да ту између њих има два синдиката, да између њих има трвења, то сам хтео да ствар испитам и њега сам оставио по страни, и настојао да дођем до претставника ових других.

И после дужег времена доспео сам до Јакшића, који је рекао да ово није тачно, да Југорас претставља све радничке синдикате, и да они не могу заједно. И онда је Југорас остао по страни.

Тужилац: Јесу ли протестовали социјалисти што сте се састали са Југорасом?

Оптужени Мољевић: Не.

Тужилац: Да ли је Михаиловић то добио, па вас упознао?

Оптужени Мољевић: Није ме упознао.

Оптужени: Јакшић је протествовао лично у име своје и у име синдиката. Ја сам се после састао са Ацом Павловићем и он је рекао да се не слаже са Југорасом и ја сам ту ствар одложио и са Југорасом имао сам тешке борбе. *Југорас није примљен ни на конгрес ни у комитет организације, уколико сам ја имао утицаја.*

Тужилац: Ко је био од претставника из Словеније и кога је претстављао на конгресу?

Оптужени: Била су двојица. Не сећам се имена.

Тужилац: Молим ако можете?

Оптужени: Не могу да се сетим, али знам да су била двојица и да су они казали да имају депешу.

Тужилац: Коју су групу претстављали, Крамерову?

Оптужени: Они су казали тако: све политичке странке осим Јерезе и „Збора“.

Тужилац: А јесу ли претстављали Освободилну фронту?

Оптужени: Не.

Тужилац: Значи све странке осим Освободилне фронте.

Тужилац: Из Хрватске ко је био?

Оптужени: Из Хрватске није био дошао нико, него ова двојица Хрвата равнорца.

Тужилац: Владимир Предавец?

Оптужени: Предавец и још један други.

Тужилац: Бекић?

Оптужени: Да ли је био Бекић не могу да се сетим.

Тужилац: Јесте ли ви припадали Самосталној демократској странци?

Оптужени: Јесам.

Тужилац: А јесте ли се разишли?

Оптужени: Јесам се разишао 1930, не, 1929 године, онда кад је Светозар Прибићевић био у Прагу.

Тужилац: Јесте ли пришли режиму онда?

Оптужени: Нисам. Он је покушавао то кад је био у Француској преко једне Францускиње, али ја сам рекао да остајем у опозицији.

Тузилац: Ви сте изјавили на питање друга претседника да је Извршни одбор Централног националног комитета, који сте сачињавали ви и Жујовић 1942 и 1943 године, био једно политичко тело паралелно са Врховном командом. Рад је обједињавао оптужени Михаиловић?

Оптужени: И комитет у Београду, а он је обједињавао.

Тузилац: Кад кажете да је тај одбор био тело, да ли се тај одбор састајао? Тај се одбор састајао? Је ли тако?

Оптужени: Формално не. Ту смо били сви заједно.

Тузилац: Јесте ли се састајали са Михаиловићем да решавате конкретна питања?

Оптужени: То су била спорадична питања с времена на време и то је кратко време трајало. Ми смо се организовали у фебруару, а крајем марта смо се разишли.

Тузилац: Да ли сте решавали питање **какав** ста* да се има према партизанима?

Оптужени: Нисмо.

Тузилац: Значи имали сте сагласност?

Оптужени: Били смо сагласни.

Тузилац: Сви сте били сагласни. *Какав је био ваш став? Али то је већ познато и одустају од тога питања.*

Оптужени: *Тај је мој став у четири моје интервенције да се прекине Грађански рат и то 1943, 1944 два пута и 1945 једанпут.*

Тузилац: Да ли сте ви са Михаиловићем присуствовали састанцима са претставницима иностраних мисија при Врховној команди.

Оптужени: Јесам.

Тузилац: Присуствовали сте тим састанцима?

Оптужени: Са енглеском мисијом а и Американцима.

Тузилац: Онда је ли то практична политика разговарати са тим претставницима иностраних мисија?

Оптужени: Ту ја нисам ишао лично, него по позиву Михаиловића да будем присутан, јер је Армстронг водио са собом пуковника Бејлија. Дотле док Армстронг није дошао ја никад нисам био позиван на састанке. Тек кад је он дошао, то је било у половини септембра 1943 године, од тада до краја 1943 године тим састанцима сам присуствовао.

Тузилац: А пре тога времена је ли Васић присуствовао састанцима са Михаиловићем.

Оптужени: Ни Васић ни ја.

Тузилац: Значи Михаиловић их је држао сам?

Оптужени: Али ја сам се још насамо састао са пуковником Бејлијем на разговор тако споредан...

Тузилац: Јесте ли ви сматрали да је сарадња четника са Италијанима једна нужда и једна потреба, која не претставља неко велико зло? Ви сте о томе дали исказ на записнику. Ви имате шест записника код истражне власти.

Оптужени: *Има. више.*

Тузилац: *Ја знам за шест и ја сам шест поднео Суду. Јесте ли ви сматрали да Ђујићева сарадња са Италијанима и Немцима представља нужду? За њега сте рекли да је више нагињао Немцима.*

Оптужени: Ја сам рекао две ствари. Прво, погрешна политика његовог претходника Илије Трифуновића-Бирчанина, на коју сам реаговао, и друго, нужда, јер је то један крај где су наши били у тешком положају, јер су их усташе опколиле са свих страна.

Тузилац: Да ли сте ви на конгресу у Ба донели решење да нападнете окупатора са свим снагама?

Оптужени: То је војничко питање.

Тузилац: Да ли сте тражили борбу против окупатора?

Оптужени: На конгресу у Ба су решавана политичка питања, а не војничка. То је ствар Михаиловића.

Тузилац: Како ви одвајате политичка питања од војничких?

Оптужени: Молим, одвајам.

Тузилац: Је ли војничко питање став према окупатору?

Оптужени: Став према окупатору био је одређен.

Тузилац: Какав је био?

Оптужени: Одређен је 27 марта 1941 године.

Тузилац: У вашим лецима и чланцима јесте ли нападали Немце?

Оптужени: Увек.

Тузилац: *Правилно. Увек.* А у пракси јесу ли четнички команданти сарађивали са Немцима?

Оптужени: Било је и сарадње, а било је и кад су се борили.

Тузилац: Наведите неколико случајева кад су јуришали, освајали градове, држали територију?...

Оптужени: Ја наведох она три случаја Шарган, Вишеград...

Тузилац: Зар за четири године само три случаја? А добијате ли депеше?

Оптужени: Ја лично не добијам депеше, а оно што сам добијао неко време депеше, писало је свуда да су за мене.

Тузилац: Михаиловић је друкчије изјавио. Он је рекао да сте увек добијали преписе...

Оптужени: То ће се касније видети.

Тузилац: Да ли је Михаиловић ма шта крио од вас?

Оптужени: Ја мислим да није.

Тузилац: И он је изјавио да ништа није крио од вас. Михаиловић је изјавио на саслушању да су сви његови команданти сарађивали са окупатором, почев од Захарија Остојића и Мирка Лалатовића, па како то да ви не знате, када он није ништа крио од вас?

Оптужени: Зато што се ја нисам интересовао, нисам улазио на то подручје.

Тузилац: Па, добро, могли сте случајно залутати у Недићеву организацију, па да вас ништа не интересује...

Оптужени: Нисам могао, јер сам први побегао у шуму, још десетог априла 1941 године...

Тузилац: Да, побегли сте у шуму, па онда сте били у Пљевљима, у Пожеги, а Михаиловић каже да је први побуњеник у Европи.

Добро, док сте били у Пожеги, јесу ли били четници са Немцима у Пожеги?

Оптужени: Они који су били легализовани.

Тужилац: Јесу ли то били Михаиловићеви четници? Јесу ли Глишић и Вучковић били тамо?

Оптужени: Ја мислим да јесу.

Тужилац: Јесте ли ви били за легализацију?

Оптужени: Извршена је пре мога доласка.

Тужилац: А зашто сте приступили организацији, која је сарађивала са окупатором и ушли у врховно политичко руководство?

Оптужени: Ја нисам познавао ситуацију.

Тужилац: Да ли сте ви видели четнике са Немцима у Пожеги? Јесте ли ви видели Милоша Глишића и Звонка Вучковића са Немцима? То су били Михаиловићеви команданти, а ви ипак прилазите Михаиловићу.

Оптужени: Зато је после Глишић ухваћен од Немаца...

Тужилац: А је ли Глишић одлазио да води борбу у Санцаку?

Оптужени: То не знам.

Тужилац: Одобравате ли Глишићеву сарадњу са окупатором данас, када је он отишао...

Оптужени: Ја данас не могу да дам никакве изјаве. *Ја сам био 230 дана у самици.*

Тужилац: Јесте ли онда одобравали сарадњу са окупатором?

Оптужени: Нити сам одобравао, нити ме ико питао.

Тужилац: А када сте дошли у врховно политичко руководство?

Оптужени: Нисам дошао у врховно политичко руководство, него сам дошао у Централни национални комитет.

Тужилац: А је ли то било врховно политичко руководство, равногорска организација?

Оптужени: Није.

Тужилац: Ко је онда претстављао врховно политичко руководство?

Оптужени: То је био конгрес, *а испред конгреса...*

Тужилац: Конгрес је постојао од 1944 године, а ја вас питам за 1942 годину.

Оптужени: Био је Централни национални комитет у Београду.

Тужилац: Да ли вам је Централни комитет давао директиве за рад, или сте ви давали комитету?

Оптужени: Нити је он мени, нити ја њему. Он је имао везе са Михаиловићем, а не са мном.

Тужилац: Да ли је вама Михаиловић слао претходно на увид, сагласност или корекцију све за јавност спремљене елаборате о линији покрета, пропаганду и тако даље.

Оптужени: Није тако било. Било је овако: оне прогласе за које ја знам и који су на линији оне политике, оног сектора који сам ја водио, ја сам састављао, доносио Михаиловићу и он их је потписивао. Такав је случај са прогласом за први децембар, затим са прогласом муслиманима, Хрватима, радницима и намештеницима,

такав је случај са нацртима закона које сам ја радио и тако даље. Ја сам њих радио и ја за њих сносим одговорност.

Тужилац: Како ви онда називате ваш однос према Михаиловићу за време ове четири године? Да ли је то сарадња са Михаиловићем?

Оптужени: Ово је сарадња са Михаиловићем на основу онога о чему смо се споразумели на Златибору.

Тужилац: А шта је Михаиловић?

Оптужени: Он је вођа покрета.

Тужилац: Он је вођа четничке организације. Ви сте на записнику рекли - ужа сарадња са Михаиловићем. Било је и других људи на периферији који су сарађивали са Михаиловићем а ви сте у ужој - да употребим вашу реч - сарадњи са Михаиловићем. Је ли то тачно?

Оптужени: Био је један период када смо били прилично далеко један од другог, у јесен и зиму 1943 године када смо били близу и трећи период где смо се разишли.

Тужилац: Је ли „ужа сарадња" израз за ваш однос са Михаиловићем у току ове четири године рата, окупације и борбе против окупатора?

Оптужени: Није четири године уже сарадње, него нешто више од 4 месеца уже сарадње, а остало време ја сам био прилично далеко. Дуго сам времена, удаљен, посветио комитету за које сносим одговорност.

Тужилац: Ви сте одговорили претседнику да сте били изабрани у одбор тројице на конгресу у Ба. Да ли сте ушли као претставник странке или Михаиловића?

Оптужени: Ја сам ушао као претставник покрета, изабрао ме конгрес. То није било делегирање, већ ме је конгрес изабрао.

Тужилац: За време између конгреса и стварања проширеног, тзв. Централног националног комитета, ко је био политичко тело, врховно руководеће тело, ко је сачињавао врховно политичко тело?

Оптужени: Не бих рекао тело, јер смо били растурени, него тројица од нас са једним одређеним задатком. Уз Михаиловића био је ближе Живко Топаловић, Драгиша Васић.

Тужилац: Је ли Васић отишао?

Оптужени: Тек касније, он је присуствовао на конгресу у Ба.

Тужилац: Је ли присуствовао првом заседању проширеног ЦНК?

Оптужени: Не, удаљио се пре јуна месеца; јер је концем маја или почетком јуна.

Тужилац: По вама, Живко Топаловић био је ближи Михаиловићу, ужи сарадник него ви.

Оптужени: Неко време.

Тужилац: Пре доласка Живка Топаловића јесте ли ви били најближи сарадник Михаиловића?

Оптужени: Јесте, кроз 4-5 месеци.

Тужилац: Добро. И ви као најближи сарадник Михаиловића појма немате о томе, да сви команданти четнички сарађују са окупатором, него само знате за спорадичне случајеве.

Оптужени: За спорадичне случајеве кад сам сазнао реагирао сам.
Тузилац: Ствари неубедљиве и невероватне.

Оптужени: Ако неко неће да буде убеђен - ја га не могу убедити.
 Има овде писмених доказа и ја се на њих позивам.

Тузилац: Оптужени Мољевићу да ли сте ви са Михаиловићем редиговали депеше за емигрантску владу?

Оптужени: Не.

Тузилац: Да ли остајете при томе? Доказни поступак ће вас демантовати.

Оптужени: Да, остајем.

Тузилац: А да ли сте написали неке прогласе упућене Хрватима, радницима муслиманима итд.

Оптужени: Проглас Хрватима написао сам ја. И без једног слова измене потписао је Дража Михаиловић. Проглас муслиманима написао сам ја и без једног слова измене потписао је Михаиловић. Проглас 1 децембра Србима, Хрватима и Словенцима а потписао је Михаиловић.

Тузилац: Је ли то најужа сарадња између вас и Михаиловића?

Оптужени: То су биле линије извођене из основе коју смо поставили.

Тузилац: Питам вас је ли то сарадња?

Оптужени: Јесте.

Тузилац: Ја друже претседниче имам још питања, али мислим на главно питање добивен је одговор. Нема више шта да питамо.

Претседник: Одбрана изволите ако имате што да питате.

Бранилац Рајко Атанацковић: Оптужени Мољевићу зашто сте ви отишли у шуму?

Оптужени: Ја сам отишао у шуму као познати, ноторни непријатељ Немаца. У свом раду у пропаганди не само у Бања Луци него и у Босанској Крајини, јер сам био уредник „Отаџбине“, па је та „Отаџбина“ тако писала да је немачки генерални конзул упутио врбаском бану ноту и рекао: „Зар се овако пише онда, када влада др. Стојадиновића све чини да успостави најинтимније, најпријатељскије везе са великим Рајхом“. Кад ме је позвао бан и предочио ми ту ноту и рекао шта да одговори, ја сам рекао: „Кажите нека Немци скину, промене режим и скину Хитлера, па ће и „Отаџбина“ променити смер свога писања“.

Бранилац Атанацковић: Кад сте торекли?

Оптужени: То је било 1937 године за Стојадиновићевог режима.

Тузилац: Ја вас нисам питао за време од пре рата! Овде не би нашао да вас тужим.

Бранилац Атанацковић: То је потребно да се осветли личност Мољевића.

Оптужени: Друго, ја сам био оснивач и претседник Ротари клуба у Бања Луци, који је био устаШвсГу колог Је слободно ратјено и измјењиване слободне мисли. Ја сам био 17 Година претседник друштва пријатеља Француске са одборима у Бања Луци, Приједору и Бихаћу, који су радили за нашу националну ствар, који су

отргавали нашу омладину од утицаја немачке културе, од утицаја пете колоне и сарађивали смо са француским људима, са Французима. Ја сам у том смјеру понудио и доказе, позвао се на Де Рожеера, Де Рора, позвао се на Героа, позвао се на свој мемоар којеГ сам упутио Брижеру француском посланику, ради нападаја на Совјетску Русију у Финско-совјетском рату. Био сам оснивач и претседник ОбласноГ одбора СрпскоГ културноГ клуба и један од чланова енГлескоГ клуба. Три клуба била су у мојој кући и знало се ко је у тој кући и зато су Немци при првом бомбардовању покушали да бомбардују моју кућу. (У сали смех). Зато су пет преметачина обавили у мојој кући.

Бранилац: Ја бих хтео даље питати, какав је ваш став био у време приступања Југославије Тројном пакту и ваш став 27 марта?

Оптужени: Мени је тада, кад су се прилике овако развијале било тешко, Српски културни клуб упутио ми је и још једанаесторици у земљи да дамо мишљења какав став да заузме земља, какво је мишљење и да то мишљење објаснимо. Ја сам то мишљење дао и рекао „боље да приступимо на страну демократија отворено, па макар и страдали, јер је пут страдања пут нашеГ народа и његове прошлости, него да нас Немци постепено привуку на своју страну, јер се неутрални не можемо одржати" и то сам мишљење поднио своме клубу и у клубу је оно једноГласно усвојено и онда сам га послао у БеоГрад.

Оптужени Мољевић: Кад је дошао 27 март онда су манифестанти мене звали да тамо Говорим. И ја сам Говорио и казао сам: „Ово је велики светао дан. После њеГа доћи ће дани страдања и дани мучеништва, али то је историски пут нашеГ народа, тим путем ми морамо поћи, јер ће после свих страдања опет да се разведри на нашем небу, опет ће се вратити слобода за коју се боримо." То су разлози зашто сам 10 априла морао да бежим у шуму.

Одбрана адвокат Рајко Атанацковић: Хоћу да поставим треће питање. Да ли је тачно да су вам пуковник Бејли и капетан Армстронг понудили да идете у Лондон да би вас приказали као првог човека који је по окупацији отишао у шуму и шта сте ви на то одговорили? Јесте ли пристали или не?

Оптужени: Јесу ме позвали и ја сам одбио да идем, а кад ми је пуковник рекао: „Хоћу да покажем ЕнГлезима човека који никада није пружио руку окупатору", ја сам одговорио: „Господине пуковниче, моје је место овде у земљи".

Судија Влаховић: Кад сте ви то пошли у шуму?

Оптужени: 10 априла.

Судија: Добро, одосте у шуму а живесте по црногорским градовима.

Оптужени: А живех по црногорским селима.

Судија: Рекосте да сте шетали по Црној Гори.

Оптужени: Нисам шетао већ бежао.

Судија: *КажеШе на записнику да сте у Никшићу оШворили канцеларију.*

Оптужени: *Молим вас, Шо није исШина. Ја из Никшића бежим и на срћем на жице. Долазим код Радула Браичића. И ако хоћеШе комунисШи ме спасавају из Никшића.*

Одбрана: (Атанацковић) Шта вас је руководило да бежите у шуму, да ли сте поред остварења политичких концепција имали још нешто или нисте могли да поднесете окупацију и терор.

Оптужени: Молим вас, ја никако нисам могао да останем под окупацијом Немаца и усташа, а друго ја желим да остварим моје концепције.

Одбрана: У чему се састоје те концепције?

Оптужени: Ја ћу то казати у завршној речи.

Претседник: Његова концепција састоји се у резолуцији равногорског конгреса. Али то нису чињенице.

Одбрана (Атанацковић): Ја сам хтео само да он каже основне смернице у погледу уређења државе.

Оптужени: Хтео сам федеративно уређење Југославије заједно са Хрватима и муслиманима. *ХШео сам Шо онда када су обе моје кћери биле узешЕ као шаоци и када су биле одређене за јавну кућу Немцима да се после Шога сШрељају.*

Претседник: Не знам зашто постављате таква питања. Тиме се не утврђују чињенице г. браниоче.

Одбрана (Атанацковић): Зато што је он идеолог који је хтео да проведе своју политичку концепцију и као такав отишао је у шуму да се бори за своју идеју.

Претседник: Он је рекао да се састао са Дражом Михаиловићем, да му је изложио своје концепције и да је Дража Михаиловић потпуно усвојио те концепције које су биле основица покрета.

Тужилац: Ко је у питањима практичне политике био саветодавац Дражи Михаиловићу?

Оптужени: Ја верујем да је био др. Живко Топаловић јер је он дошао из Београда где је имао везе.

Тужилац: Па он долази доцније када сте ви отишли у Црну Гору.

Оптужени: Молим вас, каква практична политика у Црној Гори кад ја тамо не познајем ни људе ни крајеве. Ја сам био на Чемерници а тамо не долазе политички људи.

Бранилац Атанацковић: Доктор Ђуровић у свом исказу тврди да сте ви у политичким питањима били једини одлучујући фактор? Да ли је то тачно?

Оптужени: На мом сектору, оно што сам ја радио, ја сам, могу рећи, био једини. А када су дошли политички људи, са њима заједно.

Бранилац Атанацковић: Да ли сте одобравали, кад сте за њу сазнали, сарадњу појединих команданата и да ли сте ви у таквим моментима протестовали, на који начин и у којим приликама?

Оптужени: Протестовао сам против сарадње Илије Трифуновића-Бирчанина. Тамо је пошао др. Младен Жујовић да ту политику исправи. Протестовао сам у погледу Момчила Ђујића и рекао сам

Михаиловићу да ће морати да га се одрекне. Протестовао сам против Јеврема Симића и њега је Михаиловић на мој протест опозвао и касније је био стрељан. Протестовао сам кад сам сазнао за Николу Калабића.

Претседник: Јесте ли протестовали за сарадњу Павла Ђуришића са Италијанима?

Оптужени: Нисам.

Претседник: Јесте ли протестовали против сарадње Баја Станишића са Италијанима?

Оптужени: Нисам.

Претседник: Јесте ли протестовали против сарадње Петра Баћовића са Италијанима?

Оптужени: Тамо је био Добросав Јевђевић и протестовао сам.

Претседник: Јесте ли протестовали против сарадње Славка Бјелација са окупатором?

Оптужени: То је било далеко (Буран смех у дворани). Нисам се сложио.

Претседник: Јесте ли протестовали против сарадње попа Сава Божића против сарадње са усташима и Немцима? Јесте ли протестовали против сарадње Уроша Дреновића, Рада Радића?

Оптужени: То нисам знао.

Претседник: Јесте ли протестовали против сарадње генерала Мирослава Трифуновића, команданта Србије са окупатором? Јесте ли протестовали против сарадње Синише Оцокољића, Велимира Пилетића, Александра-Саше Михаиловића, Владимира Комарчевића? Дакле, ви сте ту имали кроз читаво време да улажете протесте.

Оптужени: За оне случајеве за које сам знао ја сам протестовао.

Бранилац Атанацковић: Уколико је знао за поједине сарадње он је протестовао.

Како је дошло до брошуре у којој сте написали „Једини прави пут“, а Дража Михаиловић потписао?

Оптужени: То је била једна изјава. Кад сам сазнао за случај Јеше Симића ја сам дошао Михаиловићу и протестовао. *И он је дао изјаву у којој је казао између нас лежи милион гробова и 120.000 у самим Јајинцима, ја сам написао изјаву, „Једини пут“ и то је Дража Михаиловић потписао.*

Бранилац Атанацковић: Јесте ли писали поруке хрватском народу и муслиманима?

Претседник: То је већ читано.

Бранилац Атанацковић: Да видимо његов став, да ли је ишао на то да се народ смири.

Оптужени: Порука Хрватима говори о томе да ће за покоље Срба само кривци одговарати пред надлежним судовима, *и онај који није почио злочине, који није окрвавио своје руке братском крвљу нема за шта да одговара.* У поруци муслиманима говорено је да је било реакције...

Тужилац: Ја не разумем ово причање.

Оптужени: Није то причање г. пуковниче, него то је моје дубоко уверење. Два муслимана су ми спасли породицу. Други пуш кад су покушали Немци су једног ухваћили и сШрељали.

Бранилац Атанацковић: Да ли сШе ви који пуш покушали да се спречи грађански раш и на који сШе начин ви покушали да се Шо посШиГне?

Претседник: Колико сам разумео хШели сте опШуженоГ да пиШа-Ше да ли је иШо учинио да се спречи сарадња чеШника и окупа-Шора? Нисам добро разумео питање.

Бранилац: Ја кажем, како Шо каже опШужени Мољевић.

Претседник: Па не можемо оперисаШи са неким иреалним појмо-вима.

Бранилац: Да ли сте 1943 године преко енглеске мисије интер-венисали за прекид непријатељства између покрета Драже Ми-хаиловића и партизанског покрета.

Оптужени: Утицао сам на Михаиловића, који је од енглеске миси-је захтевао посредовање да се прекине грађански рат. Онда сам други пут ја лично ишао код пуковника Мак Дауела и тражио да се интервенише.

Оптужени: И трећи пут опет преко пуковника Мек Даула.

Претседник: Јесте ли се у септембру 1944 године ставили под ко-манду Врховног штаба Народноослободилачке војске, по наређе-њу вашег краља Петра II?

Оптужени: Нисам.

Претседник: Изволите даље са питањима.

Бранилац: У којим сте политичким питањима у организацији Драже Михаиловића ви имали одлучан утицај?

Оптужени: Имао сам одлучујући утицај на читав сектор консти-туционалне политике и на све линије које се одатле изводе: и на питање односа са Хрватима, и на питање односа са муслиманима, и у погледу радничког питања и свега другог што излази из тога.

Бранилац: Да ли сте могли да утичете на војна питања и на сара-дњу појединих команданата са окупатором, или то нисте могли?

Оптужени: Нисам. Ја то не знам, нити сам се интересовао за во-јничка питања.

Бранилац: Какав је ваш сШав према окупаШору и њеГовим сарад-ницима? Како ви на Шо ГледаШе?

Оптужени: Ја сам на Шо гледао онако као иШо ми је пуковник Бејли рекао: да жели показати у Лондону човека који је први оШишао у шуму и никада окупаШору није пружио руку. Ту је све изражено. Никада ниједном окупаШору, ниједном квислинГу ни-сам пружио руку.

Претседник: Јесте ли ви одобравали сарадњу четничких коман-даната у Босни са окупатором?

Оптужени: Нисам, нити ме је ко за то питао.

Претседник: Какво је ваше гледиште било у погледу споразума четничке команде у Босни са окупатором и усташама?

Оптужени: Ја сам само знао за примирје по па Саве Божића.

Тужилац: Јесте ли га примили у национални комитет?

Оптужени: Јесам.

Тужилац: А Рада Радића?

Оптужени: Не. Њега је поставио Михаиловић.

Тужилац: А је ли претходно дошао код вас на састанак?

Оптужени: Није дошао.

Претседник: Шта сте мислили о споразуму четничке команде у Босни са окупатором и усташама?

Оптужени: То је било примирје по па Саве Божића са Хрватима.

Претседник: Па какво сте гледиште имали поводом тог споразума?

Оптужени: Ја нисам могао заузети никакав став ни за, ни против, јер сам морао да се удалим из свога краја, и нисам могао чинити приговоре људима који су остали на терену, ризиковали свој живот, довијали се и давали све.

Тужилац: Поп Сава је признао Павелићеву државу у том примирју.

Оптужени: Ја сам о попу Сави имао најбоље мишљење.

Бранилац: *Шта сШе ви одговорили 1943 године енглеском поШпуковнику Хадсону на његово пиШање да ли би се допусШио рад КомуниСШичке парШије у будућој ЈуГославији, и како сШе Гледали на Шо да је КомуниСШичка партија била забрањена.*

Претседник: *То нема никакве везе за сШвари.*

Бранилац: *Ја смаШрам да има везе, и да оптужени треба да одГовори на то?*

Оптужени: *Ја сам одГоворио да се мора допустити рад тој партији, јер то захтева принцип демократије. И највећа грешка прошлих режима била је та што је забрањена била Комунистичка партија. Да тоГа није било, биле би две користи од Комунистичке партије; прво, био би један вентил кроз који би пролазило народно расположење, могло би се јавно критиковати оно што није добро, а друГо, она би нам указивала на мноГе проГресивне ствари.*

Претседник: *А је ли била проГресивна ствар она на коју је Комунистичка партија указивала одмах по доласку окупатора у нашу земљу: свуда, на сваком месту и под свим условима борити се против окупатора и туђи Га све до уништења или истеривања из земље. Је ли вам био познат тај став Комунистичке партије у народноослободилачкој борби?*

Оптужени: *Можда ми је само унеколико био познат.*

Бранилац Атанацковић: Вама се приписује да сте руководили пропагандом? Је ли тачно?

Оптужени: Није тачно. Ја сам у пропаганди имао свој став, да браним своје линије које сам поставио. Било је насртаја и на муслимане и на Хрвате. Ницали су листови као печурке. Било је 62 листа који су излазили у земљи под фирмом равнаторског покрета. Дабоме грешило се. Ја сам морао да браним линије које сам поставио. И ту је била моја улога, прогресивне природе. Друго, ја сам имао и у пропаганди спор. Једанпут када ме је упитао бригадир Армстронг са пуковником Бејлијем шта желим да се изнесе

на енглеском радију у погледу наше земље, ја сам казао: само истину.

Претседник: Добро сте им казали. Изволите даље.

Бранилац Атанацковић: Да ли у ваше концепције спада убијање и злостављање народа или је ваш рад био други, јер оптужница вам то ставља на терет?

Оптужени: Молим вас, то је један народ, какав би био циљ да убијамо једни друге.

Бранилац Атанацковић: Како је дошло до тога да се почело веровати да сте ви потиснули Драгишу Васића из покрета Драже Михаиловића и да сте ви на његовом месту вршили утицај на Дражу Михаиловића?

Оптужени: Дошло је до тога, ја мислим, зато што је Драгиша Васић био познат као угледан човек, као познати члан београдског друштва, као члан академије, адвокат у Београду, пуковник и ратник кроз прошле ратове, што је имао познанства у Београду и свуда у Србији, а наједанпут: Драгиша Васић се не чује а чује се неки Мољевић...

Тужилац: Не тужим ја вас за то.

Оптужени: *Помиње* *Ше ви Шо у својој опШужници.* Ја чврсто верујем и знам да нисам ништа учинио да потиснем Драгишу Васића, јер је он имао посебан положај. Он је био „чича“ број два. Ја сам имао сектор свога рада. Морам признати Драгиши Васићу да је он мени то признавао и није се уплитао у мој сектор исто онако као што се ни ја нисам уплитао у његов сектор.

Бранилац Атанацковић: Да ли се ваша пропаганда састојала и одговарала ономе што сте радили или сте ишли у томе правцу да потстрекавате на убиства?

Оптужени: Нисам то чинио. Нека се прочита све оно што сам ја радио, а ја ћу навести још неке случајеве.

Претседник: *То може* *Ше учини* *Шли доцније, у доказном посШупку.*

Бранилац Атанацковић: Када сте сазнали да се извесни људи убијају шта сте предложили Дражи Михаиловићу и да ли је он то усвојио?

Оптужени: Предложио сам да се изјави да се не може нико без Суда лишити живота.

Претседник: Да ли путем преког суда?

Оптужени: Ја не знам за преки суд.

Бранилац Атанацковић: Јесте ли говорили на зборовима пред народом и шта сте говорили?

Претседник: Ваљда нећете тражити да нам каже све оно што је говорио на зборовима?

Бранилац Атанацковић: Потребно је да нам изнесе у главним цртама.

Оптужени: Свим тим мојим говорима присуствовао је пуковник Мак Дауел и сваки говор је превођен на енглески.

Бранилац: Ви сте малочас у почетку вашег исказа поменули одnose Италијана према савезницима и њихово држање које се почело оцртавати током рата. Да ли би се то могло окарактерисати као њихово повлачење и приближавање западним савезницима?

Да ли сте ви, судећи по оиим контактима четничких организација односно њихових команданата, сматрали да тај додир нема карактер издаје него да је то ходање по линији савезника с обзиром на то да је већ постојао код Италијана капитулантски дух?

Оптужени: Па молим вас, ту је енглеска мисија која све то гледа и далеко боље види него ја.

Тужилац: Ја разумем да бранилац брани оптуженога али да брани издају то не разумем. Нека Мољевић брани издају а ви немојте.

Бранилац: Ја сам само хтео да видим његово~мишљење о тој ствари.

Оптужени: Нисам ја издајник, г. пуковниче.

Бранилац: Молим вас да нам одговорите на ово питање. Ви сте напустили покрет ДМ у марту 1945 године. Који су разлози били зашто сте тај покрет напустили и да ли сте и раније тражили да вам се уважи оставка па је од вас тражено да је поднесете написмено?

Оптужени: Прво моје размимоилажење било је 1944 године кад је Мустафа Мулалић био закорачио на мој делокруг" рада. Ја сам тада реагирао и од те ствари ја сам прешао у опозицију према Михаиловићу, али у једну конструктивну опозицију јер сам и даље наставио да радим свој посао. У марту инж. Владимир Предавац казао ми је да је у штаб Калабићев долазио један немачки официр. Ја сам питао о томе Михаиловића и он ми је одговорио: какав је Никола Калабић луд може и то бити, и рекао ми је да ће испитати ствар"и~шзвестиће ме. Нисам добио одговор неколико дана, а доцније сам чуо да недићевци и љотићевци долазе у Врховну команду. Ја сам имао далеко МОЈ шатор па када сам то "дознао ја сам поднео оставку са мотивацијом у погледу тих односа према Немцима и казао: чуо самда поједини команданти то раде, они ће то можда оправдавати политиком савезника или нуждом, али то није мој пут. Ја сам у том погледу написао 1943 године чланак: Пред нама је само један пут у коме сам казао: недићевци и љотићевци својим радом учинили су да је народ заведен; народ не сме остати на беспућу, тај народ треба прихватити' нама не долази тај народ него они који су га завели али они не спадају у наше друштво. То није друштво са којим сам ја пошао.

Тужилац: Не знам да ли ће вам Михаиловић потврдити да је тачно ово што причате.

Оптужени: Има о томе још два сведока јер је то све било написано црно на бело. Био је још и један трећи разлог да се је у комитету стварала једна клика противу мене. Ја сам на то реагирао и казао да то није моје друштво и пошто ми Дража Михаиловић на то није одговорио, ја сам рекао: ако је тако ја нисам више члан покрета и ја сам прекинуо.

Бранилац: Оптужени Михаиловић каже да од вас као члана Централног комитета, ништа није крио. Да ли сте лично инсистирали да извесне ствари сазнате нарочито у војним питањима?

Мољевић: Ја у војним стварима ништа не знам и то се мене не тиче. Ја сам сматрао да подела рада повлачи и поделу одговорности. Ја за свој сектор рада одговарам.

Бранилац: У чему се састојала ваша ужа сарадња и по којим питањима са Дражом Михаиловићем?

Оптужени: По питању односа са Хрватима и у ту ужу сарадњу спада моја порука Хрватима коју сам ја од речи до речи написао, а Дража потписао. То је уса сарадња са Хрватима. Затим моја порука муслиманима, коју је Дража Михаиловић такође потписао, порука радничким намештеницима и прводецембарска декларација. Све је то ужа сарадња.

Онда извесни принципи о уређењу цркава, о уређењу других ствари о којима се желело моје мишљење: моје мишљење о формирању министарства морнарице, о посебном министарству за народну културу и пуно ствари, које сам ја износио Дражи Михаиловићу и са којима се Дража Михаиловић слагао.

Бранилац: Да ли сте ви желели диктатуру?

Оптужени: Диктатура је мене довела на оптуженичку клупу. Ја сам 1934 године био оптужен по закону о безбедности поретка у држави. Вођен ми је претрес и после се доказало да сам у праву и да сам говорио истину. Диктатура ме је ослободила.

Претседник: Оптужени Мољевићу, одговорите једноставно да нисте желели диктатуру.

Оптужени: Сав мој рад ишао је по тој линији и био је искрен.

Претседник: Одговорите конкретно на питање. Бранилац вас је питао: јесте ли желели диктатуру. Одговорите стварно не, нисам желео диктатуру ни у ком случају.

Оптужени: То показује изјава пуковнику Бејлију, која завршава тиме да ми морамо у земљи створити тако уставно стање, да никад више судбина народа и земље не дође у зависност.

Претседник: Добро. На питање сте одговорили. Молим вас, г. браниоче, постављајте питање што конкретније и тражите што конкретнији одговор.

Бранилац: Ја сам тако и поставио питање.

Тужилац: То су само декламације.

Оптужени: То нису декламације, у томе се састојао цео мој ранији живот.

Претседник: Ја нећу дозволити ниједно питање које није конкретно.

Бранилац: Да завршим са једним питањем. Истина то питање нема везе са чињеницама сада али има везе са личним осећањима мога браћеника а то је за мене важно. Питање је ово: да ли сте ви оптуживани у велеиздајничком процесу 1915 Године и да ли сте били осуђени. Само толико?

Оптужени: Био сам осуђен и две Године сам одржао.

Претседник: Уреду.

Тужилац: Ја имам једно питање: да ли је ваша ужа сарадња са Михаиловићем обухватала и одређивање става према Народно-ослободилачкој војсци, према народноослободилачком покрету као што је обухватала став према Хрватима, муслиманима, према политичким странкама, партијама итд.

Оптужени: У мом захтеву обухваћено је и то.

Тужилац: А да ли је обухваћено и одређивање става према Италијанима, усташама, недићевцима и љотићевцима?

Оптужени: Није, знао се мој став.

(Бранилац! оттуженог--Виловића. адвокат Омникус, јавља се за реч и моли да му се дозволи да постави неколико питања, која су важна у односу на његовог брањеника. Претседник не одобрава).

Претседник: Постављам вам последње питање. Да ли вам је познат састанак Драже Михаиловића са Немцима у селу Дивцима, новембра месеца 1941 године? Између 13 и 14 новембра?

Оптужени: Господине претседниче, о томе састанку казао ми је Драгиша Васић ово: Дража Михаиловић отишао је на састанак са Александром Мишићем. *Пре тога састанка направио је тестаменат, дао ми је тај тестаменат да прочитам, одредио како се има формирати вођство ако се он жив не врати. Отишли су са отирафљеним бомбама у цепу.*

Претседник: Молим вас, да ли вам је познат састанак Драже Михаиловића са Немцима у селу Дивцима?

Оптужени: Не знам, а овако ми је приказао састанак Драгиша Васић.

Претседник: А када вам је он то испричао?

Оптужени: У 1942 години.

Претседник: Да ли вам је познато да је тада 365 партизана предато Немцима у Ваљеву?

Оптужени: Не.

Бранилац оптуженог Виловића адвокат Омчикус: Ако дозволите, господине претседниче, ја бих поставио једно опште питање оптуженом Мољевићу, које је од значаја за све а нарочито за мога брањеника. Ви сте питали оптуженог Мољевића како је он називао народноослободилачки покрет. Он је казао да га је називао комунистичким. Мене интересује шта је руководило оптуженог Мољевића да је народноослободилачки покрет маркирао рецимо као комунистички. То питање није разјашњено, а врло је важно за мога брањеника јер се са њим доводи у везу.

Оптужени: Тако сам га називао због тога што је вођство имала Комунистичка партија.

Тужилац: Како рекосте?

Оптужени: Због тога што је вођство било у рукама Комунистичке партије.

Тужилац: А јесу ли га сачињавали само комунисти?

Оптужени: Нису. Био је ту народ.

Тужилац: Народ, дабоме - народ.

(Публика се смеје. Претседник опомиње на мир).

Претседник: Даљих питања нема?

(Браниоци као ни тужилац не постављају никакво питање.)

Претседник: Одређујем одмор од 15 минута.

(Оптуженог изводе из дворане).